

แผนยุทธศาสตร์ลูกค้าและตลาด
(แผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2565)

สำนักส่งเสริมความรู้และกิจกรรมพหุศาสตร์
องค์การสวนพหุศาสตร์

สารบัญ

หน้าที่

สารบัญ	ก
สารบัญรูปภาพ.....	ข
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	1
ส่วนที่ 2 บริบทองค์กร	2
ประวัติความเป็นมา	2
วัตถุประสงค์การจัดตั้ง	3
อำนาจหน้าที่	4
ประเภทกิจการ	5
ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์	5
พื้นที่การดำเนินงาน	5
ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ	5
องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์	8
บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์	10
โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง	11
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา.....	12
ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์.....	13
ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์.....	20
ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ.....	21
ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้	22
ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์การพัฒนาธุรกิจและการบริหาร	23
ส่วนที่ 4 นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	28
นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	28
ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ชาติ.....	32
ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	35
ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12.....	38
ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ.....	39

ความเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล.....	41
ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง.....	49
ความเชื่อมโยงกับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม.....	51
แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)	53
เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช(Global Strategy of Plant Conservation : GSPC).....	56
ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรการดำเนินงาน	59
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรการดำเนินงาน	59
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis).....	76
สถานภาพขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประเทศไทย	77
การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	80
การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	83
การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง	84
ส่วนที่ 6 การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์	86
วิสัยทัศน์ (VISION)	86
ค่านิยมองค์กร (Core Value).....	87
การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective).....	87
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG) ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) และ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์	94
ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning).....	95
ส่วนที่ 7 ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และแผนการปฏิบัติงาน 2565	97
ยุทธศาสตร์ลูกค้า ที่ 1	98
ยุทธศาสตร์ลูกค้า ที่ 2	98
ยุทธศาสตร์ลูกค้า ที่ 3.....	98
แผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ลูกค้า 2565 – 2570 (Strategy Implementation).....	100
แผนปฏิบัติการปี 2565 (ระยะเวลาดำเนินการ)	100
การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ลูกค้า	109
ส่วนที่ 8 ข้อเสนอแนะ	115

สารบัญรูปภาพ

หน้าที่

ภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กร	11
ภาพที่ 2 หลักเศรษฐกิจพอเพียง	29
ภาพที่ 3 วิสัยทัศน์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ	30
ภาพที่ 4 ภาพรวมแผนยุทธศาสตร์ชาติ	31
ภาพที่ 5 ภาพรวมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ฉบับ	34
ภาพที่ 6 ภาพรวมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12	37
ภาพที่ 7 แผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน	39
ภาพที่ 8 แผนภาพแสดงเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติ	45
ภาพที่ 9 แผนภาพยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)	54
ภาพที่ 10 ภาพรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG	55
ภาพที่ 11 ภาพแสดงความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์	58
ภาพที่ 12 ค่านิยมองค์กร	87
ภาพที่ 13 แสดงความเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	97

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์สมบูรณ์แบบแท้จริง เป็นศูนย์รวมพรรณไม้ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า อนุรักษ์ ผลิตบุคลากรและให้บริการด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ เป็นสถานที่เผยแพร่ความสวยงาม และคุณค่าพรรณไม้ไทย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน รวมถึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน โดยให้ความรู้ควบคู่ไปกับความเพลิดเพลิน เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณไม้ไทย

ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกพฤติกรรมผู้บริโภค การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของ เยาวชนและประชาชนภายใต้โลกที่ไร้พรมแดน บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งผลให้การดำเนินงานด้าน การตลาดขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในเชิงรุก จึงจำเป็นต้องมีการวางแผน เชิงกลยุทธ์และพัฒนารูปแบบเครื่องมือในการสื่อสารการตลาด และการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนพันธกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ให้สัมฤทธิ์ผลสูงสุด

สำนักส่งเสริมความรู้และกิจกรรมพฤกษศาสตร์ จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ลูกค้ โดยเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์การเพิ่มและพัฒนาประสิทธิภาพช่องทางการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เพื่อ ก่อให้เกิดรายได้จากการดำเนินธุรกิจเพิ่มมากขึ้น และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องมือในการ สื่อสารให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล Thailand 4.0, ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12, ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนยุทธศาสตร์ แผน วิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและแผนที่กำหนด รวมถึงมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังส่งผลต่อ การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวางแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดและลูกค้าภายใต้กรอบการดำเนินงานแผนยุทธศาสตร์ปี 2563-2565
2. เพื่อสร้างระบบและกระบวนการพื้นฐานเชิงบูรณาการด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า
3. เพื่อมุ่งเน้นการจัดทำพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในระบบการบริหารจัดการลูกค้า
4. เพื่อมุ่งเน้นยุทธศาสตร์การตลาดที่ส่งเสริมการเพิ่มยอดขายและการหารายได้จากสินค้าและบริการสวนพฤกษศาสตร์

ส่วนที่ 2

บริบทองค์กร

ประวัติความเป็นมา

ประเทศไทยมีความหลากหลายของทรัพยากรพรรณพืช ทั้งพืชชั้นสูงและพืชชั้นต่ำ ประมาณได้กว่า 15,000 ชนิด พืชพรรณหลายชนิดเป็นพืชเศรษฐกิจ หลายชนิดเป็นยาสมุนไพร สามารถนำไปเป็นยารักษาโรคต่างๆ และจากการประเมินสถานการณ์ด้านพืชของไทยในปัจจุบัน พบว่าความรู้และการศึกษายังเป็นไปอย่างมีขอบเขตจำกัด ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาประเทศ

ในเดือนตุลาคม 2534 คณะกรรมการ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพแห่งประเทศไทย ได้จัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยขึ้นที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรด้านพืชที่จะทวีขึ้นในอนาคต และวิตกว่าพืชพรรณต่างๆ หลายชนิดจะหมดสิ้นไป ทั้งที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก จึงได้มุ่งสนับสนุนกิจกรรมด้านอนุรักษ์พรรณพืช โดยเฉพาะงานด้านสวนพฤกษศาสตร์

ที่ประชุมได้สรุปความเห็นว่ ประเทศไทยยังไม่มีสวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริง อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะผลักดันให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในด้านการศึกษาวิจัยจากทรัพยากรด้านพืชอย่างเต็มกำลัง ตลอดจนการเพิ่มนักวิทยาศาสตร์ชั้นสูงในสาขาพืชให้เพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศ ในการนี้ควรจัดให้มีองค์กรเฉพาะที่มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มีนักวิชาการระดับสูงในหลายสาขามาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ มีงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสม และควรริบดำเนินการจัดตั้งขึ้นก่อนที่ทรัพยากรด้านพืชเหล่านี้จะหมดสิ้นไป

จึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นในประเทศไทย โดยให้มีลักษณะเป็นองค์กรเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่รวบรวมพรรณไม้ชนิดต่างๆ นำมาจัดปลูก ขยายพันธุ์ โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่น ไม้หายาก และไม้ที่กำลังจะสูญพันธุ์ ทั้งนี้จะเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรทางพรรณพืชอันล้ำค่าของประเทศไว้ และเพื่อการศึกษาหาประโยชน์จากทรัพยากรพืชอย่างยั่งยืนต่อไป ข้อเสนอนี้ได้พ้องกับดำริของ ศาสตราจารย์ดร.สง่า สรรพศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดร.ไพจิตร เอื้อทวีกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดร.อาณัติ อาภาภิรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และดร.สิปปนนท์ เกตุทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในขณะนั้นกอรปกับในปี พ.ศ. 2535 เป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนม พรรษา 5 รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รัฐบาลจึงได้เสนอให้โครงการนี้เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวาระพระชนมพรรษาครบ 60

พรรษา ทั้งนี้ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0202/2325 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2535

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 โดยมีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในสังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอน 40 ลงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2535 โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล และวางนโยบายร่วมกับ คณะกรรมการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความก้าวหน้าในระดับนานาชาติและให้ประเทศไทยมี สวนพฤกษศาสตร์ที่ได้ระดับมาตรฐานสากล และเป็นสถานที่เชิดชูความงามและคุณค่าพรรณไม้ไทยให้เป็นที่ ประจักษ์แก่ชาวโลก

ในปี พ.ศ. 2537 ทางองค์การฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันหา ที่สุดมิได้ พระราชทานพระราชนุญาต จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ชื่อสวนพฤกษศาสตร์ในภาคเหนือขององค์การสวน พฤกษศาสตร์ ที่อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ว่า **“สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ Queen Sirikit Botanic Garden”**

ในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลมีนโยบายในการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม โดยนำหน่วยงานราชการที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันไว้ในหน่วยงานเดียว องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้โอนย้ายจากสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีมา สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอน ที่ 102 ก ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2545

วัตถุประสงค์การจัดตั้ง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการอนุรักษ์พรรณไมหายาก และพรรณไม้ใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยไว้ให้คงอยู่ โดยการเก็บรวบรวมพรรณไมไว้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ จัดแสดงและให้ความรู้กับประชาชน รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พัฒนาพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้

อนุรักษ์พืชในพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่แหล่งชุ่มน้ำ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ วันที่ 7 เมษายน 2535 ให้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) รวบรวมพรรณไม้ต่างๆ เพื่อจัดปลูกเป็นหมวดหมู่
- 2) ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ข้อมูล เอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการพฤกษศาสตร์กับองค์การอื่นทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- 3) ขยายพันธุ์ และอนุรักษ์พรรณไม้ของประเทศไทย
- 4) ศึกษา ค้นคว้า ฝึกอบรม และวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช รวมทั้งส่งเสริมและให้ความร่วมมือในกิจการดังกล่าวของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน
- 5) เป็นสถานศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติ ตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการสนทนาการพักผ่อนหย่อนใจ และให้ความรู้โดยเฉพาะทางด้านพฤกษศาสตร์
- 6) ปลูกฝังและกลม่อเมลาจิตใจ รวมทั้งให้ความรู้แก่เยาวชน ให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ
- 7) นำเข้ามาในและส่งออกป็นนกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายซึ่งของที่เกี่ยวข้องกับกิจการพฤกษศาสตร์
- 8) ประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกับกิจการพฤกษศาสตร์

อำนาจหน้าที่

ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 7 เมษายน 2535 มาตรา 7 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งจึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ไว้ดังนี้

- 1) ถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ทรัพย์สินต่างๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดทั้งรับทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้
- 2) ว่าจ้างหรือรับจ้างทำกิจการที่เกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
- 3) ขายหรือแลกเปลี่ยนพรรณไม้หรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช ตลอดจนทำการค้าและให้บริการเกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
- 4) กู้ ยืม ให้กู้ยืมหรือให้ยืมเงิน โดยมีหลักประกัน ด้วยบุคคลหรือด้วยทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในกรณีที่เป็นการกู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินคราวละห้าล้านบาทขึ้นไปต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและกระทรวงการคลังก่อน
- 5) ร่วมกิจการหรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลใด ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว

6) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่างหรือนายหน้าเกี่ยวกับกิจการตามวัตถุประสงค์ของ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ประเภทกิจการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริม ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงาน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย

ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่นได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มา แน่นอนนำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้องจัดเป็นศูนย์กลางทาง วิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูล เอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

พื้นที่การดำเนินงาน

ปัจจุบันองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีสวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ในกำกับดูแลจำนวน 6 แห่ง ดังนี้

- 1) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ดำเนินงาน จำนวน 6,500 ไร่
- 2) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัด พิษณุโลก มีพื้นที่ดำเนินการ มีพื้นที่ดำเนินการ 1,380 ไร่
- 3) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอกลาง จังหวัดระยอง พื้นที่ดำเนินการ 830 ไร่
- 4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ณ พื้นที่บ้านทุ่งแค หมู่ 9 ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัด ขอนแก่น มีพื้นที่ดำเนินการ 1พื้นที่ประมาณ 75 ไร่ (ปัจจุบันรอการรับอนุญาตพื้นที่ให้ ณ ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
- 5) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พื้นที่ดำเนินการ 340 ไร่

ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงานดังนี้

- 1) ด้านการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย
 - 1.1) งานด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อการพัฒน้องค์ความรู้ ต้องประกอบด้วยงานวิจัย พื้นฐาน งานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ และงานวิจัยเพื่อการพัฒนา โดยผลงานศึกษาวิจัยนั้นต้องเผยแพร่สู่

สาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดการต่อยอดและการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

1.2) งานหอพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะทางด้านอนุกรมวิธานและความหลากหลายทางชีวภาพของพืช มีการรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง โดยมีจำนวนชนิดพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างพรรณไม้ดอง

1.3) ห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่างๆ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น โดยต้องมีห้องปฏิบัติการพร้อมเครื่องมือที่ทันสมัย ตามประเภทและจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

1.4) งานด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยั่งยืน การสำรวจ เก็บรวบรวมขยายพันธุ์ไม้ โดยต้องมีจำนวนพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ในปัจจุบันได้ทำการรวบรวมพันธุ์พืชโดยยึดตามบัญชีพืชที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants, ONEP 2006)

2) ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1) การจัดการสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden Management) มีพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จัดปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการ และความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามสภาพธรรมชาติ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์สำหรับพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีการรวบรวมพรรณไม้มิชีวิต (Living Collection) พร้อมทั้งข้อมูลต้นไม้มิในเชิงวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 6,000 ชนิด จำนวน 20,000 รายการ จำนวนพรรณไม้หายากร้อยละ 60 ของบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants) ด้านพื้นที่จัดแสดงมีการจัดแสดงไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/วงศ์ โดยพื้นที่จัดแสดงต้องมีการออกแบบวางผัง (Landscape) เพื่อให้มีความสวยงาม ดึงดูดผู้เยี่ยมชมให้เข้าไปในพื้นที่และได้รับความรู้ มีการแสดงป้ายชื่อต้นไม้ ป้ายข้อมูลวงศ์ ป้ายสื่อความหมาย มีการตรวจสอบต้นไม้ภายในพื้นที่วงศ์ มีระบบสาธารณูปโภคเพื่อดูแลพื้นที่ มีพื้นที่พักผ่อนและเจ้าหน้าที่ดูแล

2.2) โรงเรือนเพาะชำ (Nursery) ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติมหรือทดแทนในพื้นที่ต่างๆ มีโรงเรือนสำหรับรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นของแต่ละภาค รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ และโรงเรือนในโรงเรือนเพาะชำ เพื่อการรวบรวม เพาะขยายพันธุ์ หรือการอนุบาลพืชที่มีบัญชีหรือฐานข้อมูลพืชที่นำมาปลูกและเพาะขยายพันธุ์ มีการจัดระบบการเพาะขยายพันธุ์และการนำไปใช้ประโยชน์ทุกโรงเรือน

2.3) ศูนย์ข้อมูลพืช (Plant Information Center) เพื่อให้มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ทุกรูปแบบ การเก็บรักษา การเพาะขยายพันธุ์พืช เรือนเพาะชำ รูปภาพ ภาพวาด มีการจัดการข้อมูลเพื่อให้บริการทางวิชาการตามหลักมาตรฐานสากล

2.4) ห้องสมุด (Library) เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่มีการจัดการและดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล มีทั้งภาพและรายละเอียด เป็นห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ชั้นนำที่มีเอกสาร หนังสือ ครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านพืช และโดยเฉพาะเอกสารทางด้านอนุกรมวิธานของภูมิภาค

2.5) พิพิธภัณฑ์ มีการจัดแสดง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิวัฒนาการของธรรมชาติ ความหลากหลายและองค์ความรู้ทางด้านพืช ตลอดจนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากพืช

2.6) การให้ความรู้ (Education) เผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อเปิดความรู้ไปสู่สาธารณชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต มีหลักสูตรการให้ความรู้ที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ปฐม มัธยม อุดมศึกษา ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และนานาชาติ มีเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเผยแพร่ไม่น้อยกว่าปีละ 10 เรื่อง

3) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

3.1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อจัดการงานในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านพฤกษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ภูมิสถาปัตย์ และด้านอื่นๆ ครอบคลุมเพื่อจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินงาน มีการพัฒนาศักยภาพพนักงาน ให้มีความรู้ ทักษะให้สูงขึ้นตลอดระยะเวลาการทำงาน เพื่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติ มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานครบถ้วน เพื่อสนับสนุนการทำงาน มีระบบบริหารจัดการงานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อก้าวอยู่ในระดับสากล และมีกระบวนการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

3.2) ด้านการดูแลบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

มีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ อาคารพื้นที่ทำการต่างๆ สำนักงาน อาคารสาร์นิเทศ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาคารเอนกประสงค์ อาคารจัดแสดง อาคารจำหน่ายสินค้า ห้องประชุมสัมมนา ห้องจัดนิทรรศการ ห้องเก็บของ ห้องน้ำ ที่จอดรถ รวมถึงบ้านพนักงาน ที่มีการดูแลการเจรจาในพื้นที่ การดูแล บำรุงรักษาซ่อมแซมและการจัดการด้านยานพาหนะ

ระบบความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยที่อาจเกิดกับอาคารสถานที่ บุคคลหรือทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัย ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น งานก่อสร้างมีการออกแบบและก่อสร้างที่มั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับบุคลากรภายในและประชาชนทั่วไปมีการดูแลความปลอดภัยสำหรับ ผู้เข้าชมพื้นที่ มีการดูแลระบบสัญญาณในพื้นที่ให้มีความสะอาดปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยจากไฟฟ้า ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากพืชพันธุ์ไม้ทั้งในพื้นที่และที่รวบรวมไว้

3.3) ด้านการเผยแพร่ความรู้

มีศูนย์ฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ ส่วนนี้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงงานสวนพฤกษศาสตร์ออกไปสู่สาธารณชน เป็นการเผยแพร่ความรู้ และเป็นส่วนเชื่อมงานทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษา

มีศูนย์บริการข้อมูลทางวิชาการและมีโครงการเผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในทุกระดับ รวมถึงแก่สาธารณชนทั่วไป

มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อดำเนินโครงการศึกษาวิจัย การรวบรวมพรรณไม้และการเพิ่มศักยภาพของนักวิชาการ

3.4) ด้านกิจกรรมเชิงพาณิชย์ มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ เพื่อหารายได้ ผลผลิตสินค้า และผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ มีการบริหารจัดการด้านรายได้ผ่าน กิจกรรมบริการทางวิชาการ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาดที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้สวนพฤกษศาสตร์มีรายได้ในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงาน

องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์มีบทบาทหน้าที่หลายด้าน ทั้งการรวบรวมพรรณไม้ต่างๆ การศึกษาวิจัย การให้ความรู้ รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ การตอบสนองบทบาทเหล่านั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ กัน เช่น สวนจัดแสดงพันธุ์ไม้ต่างๆ สวนเพื่อความสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่างๆ สถานที่สำหรับการอบรมให้ความรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนสถานที่สำหรับการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่นๆ ที่จะทำให้ สวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และผู้คนนิยมเข้าค้นคว้าหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจ สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่แตกต่างกัน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกพื้นที่ออกเป็นกลุ่มตามบทบาทหน้าที่และการใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1) พื้นที่สำหรับสันทนาการ

(1) พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและลานกิจกรรม – เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม และเป็นการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อน และได้รับความรู้จากส่วนอื่นๆ ของสวนพฤกษศาสตร์ไปในโอกาสเดียวกัน

(2) พื้นที่บริการ – สวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตั้งแต่ ถนน ทางเข้า ทางรถยนต์ ทางเดินเท้า ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ลานจอดรถ ระบบรักษาความปลอดภัย ฯลฯ เพื่อความสะดวกของผู้เยี่ยมชม ป้ายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่ และกระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยาการู้ อยากค้นคว้ากับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2. พื้นที่สำหรับการให้ความรู้

(1) พื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช – สวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จึงต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่ปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและความ

สวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เช่น วงศ์ไทร (Moraceae) วงศ์ขิง-ข่า (Zingiberaceae) กลุ่มพืชเมล็ดเปลือย (Naked-seed) เช่น สน (Pinaceae) พรอง (Cycadaceae) และ พญาไม้ (Podocarpaceae) ปลูกเป็นกลุ่มตามลักษณะการเจริญเติบโต เช่น กลุ่มไม้เลื้อย ปลูกพืชผสมผสานตามลักษณะพื้นที่อาศัย เช่น สวนหิน และพืชน้ำ หรือปลูกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น พืชสมุนไพร พืชเส้นใย พืชน้ำมัน เป็นต้น โดยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ไว้ล่วงหน้า พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ พืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งจะนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืช ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลอย่างดีเป็นพิเศษ พืชต่างๆ ที่นำมาปลูกต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อการนำไปในอนาคต การรวบรวมพืชตามระบบอนุกรมวิธานและตามลักษณะภูมิประเทศ มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบและการทำวิจัยทางด้านอนุกรมวิธาน รวมถึงการจัดระบบการจัดการพื้นที่ และป้ายสื่อความหมาย

(2) พื้นที่จัดนิทรรศการ/ประชุม/อบรม - นิทรรศการเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่นั้น มักไม่ให้รายละเอียดลึกซึ้งมากนัก แต่กระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้ อยากค้นคว้ากับพื้นที่มากยิ่งขึ้น ควรเลือกประเภทสื่อที่สนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมได้ดีที่สุดของแต่ละพื้นที่เป็นกรณีไป จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการพัฒนาสื่อของแต่ละพื้นที่เป็นการเฉพาะ สำหรับการจัดประชุม/อบรม/สัมมนา เป็นการให้ความรู้เชิงลึก ให้ข้อมูลมาก จำนวนผู้รับรู้น้อยและใช้งบประมาณสูง แต่มีความจำเป็นโดยเฉพาะการให้ความรู้กับครู อาจารย์ หรือผู้นำชุมชน ที่สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไป กิจกรรมการประชุม/อบรม/สัมมนามักจัดในอาคาร ซึ่งต้องมีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรม เช่น เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์และเครื่องเสียง เป็นต้น รวมถึงพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่พักผ่อนนอกห้องประชุม และห้องสุขา

(3) ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารสนเทศ - สวนพฤกษศาสตร์ นอกจากจะเป็นแหล่งรวบรวมแล้ว ยังเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้แก่ประชาชนอีกด้วย ชุดภาพนิ่ง ภาพยนตร์ และหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้ความรู้ลึกซึ้งในรายละเอียดแก่ผู้มาเยี่ยมชมได้ดี ดังนั้น สวนพฤกษศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุด รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพืช ส่วนศูนย์ข้อมูลเป็นการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลและความรู้ต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นได้ง่าย และเข้าถึงสะดวก รวมถึงการสืบค้นบนอินเทอร์เน็ตด้วย ศูนย์สารสนเทศ จะเป็นด่านแรกสำหรับการติดต่อกับสวนพฤกษศาสตร์ เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนทั่วไป

3. พื้นที่สำหรับการศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้

(1) หอพรรณไม้/พิพิธภัณฑ์แมลง - เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (Herbarium Specimen) และตัวอย่างแมลงสำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธานโดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการทั้งในและนอกประเทศ ได้มีโอกาสมาใช้ประโยชน์ ตัวอย่างอ้างอิงทั้งหมด จะเก็บรวบรวมมาจากทั่วประเทศ รวมถึงจากต่างประเทศบางส่วน เก็บไว้ในอาคารที่มีระบบการจัดการที่ดีรองรับ ควบคุมความชื้นและอุณหภูมิได้ เพื่อรักษาตัวอย่างให้เสื่อมสภาพช้าที่สุด และมีระบบการป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราที่เหมาะสม ตัวอย่างจะถูกจัดเรียง

เป็นหมวดหมู่ ตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้ที่ทำการศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดต่างๆ ได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา โดยมีเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาไว้ให้ด้วย เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องจุลทรรศน์ และเครื่องช่วยวาดรูป เป็นต้น

(2) ห้องปฏิบัติการ - สวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์และได้มาตรฐานสากล จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อให้ให้นักวิจัยได้ใช้ทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่างๆ ที่ควรครอบคลุมสาขาวิชาการทางพฤกษศาสตร์ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น รวมถึงต้องมีอาคารที่พักรับรองสำหรับนักวิจัยที่ต้องการศึกษาวิจัยในสวนพฤกษศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญ ที่มาให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ

(3) พื้นที่ป่าธรรมชาติ - มีการสำรวจพรรณไม้และทำแผนที่ รวมทั้งความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในท้องถิ่น ซึ่งต้องดำเนินการในระยะยาว มีการศึกษาวิจัยด้านต่างๆ การสร้างแปลงศึกษาถาวร เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อใช้วางแผน สามารถใช้เป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติ การมีระบบฐานข้อมูลพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์ จะทำให้ทราบจำนวนชนิดและจำนวนต้นไม้มทั้งหมด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร พื้นที่ และงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษา ดูแล ขยายพันธุ์ และปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา

4. พื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์

(1) สำนักงาน - เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสวนซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจต่างๆ ทั้งงานด้านบริหาร งานด้านธุรการ งานด้านวิชาการ หรือด้านปฏิบัติการ ทั้งกลุ่มสายงานหลัก สายงานที่ปรึกษา และสายงานสนับสนุน

(2) เรือนเพาะชำ - เป็นส่วนสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติม ทดแทน ในพื้นที่ต่างๆ รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ นอกจากนี้ เรือนเพาะชำยังเป็นส่วนสำคัญในการเก็บรักษาต้นพันธุ์และปลูกพืชเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ สาขาต่างๆ

บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์

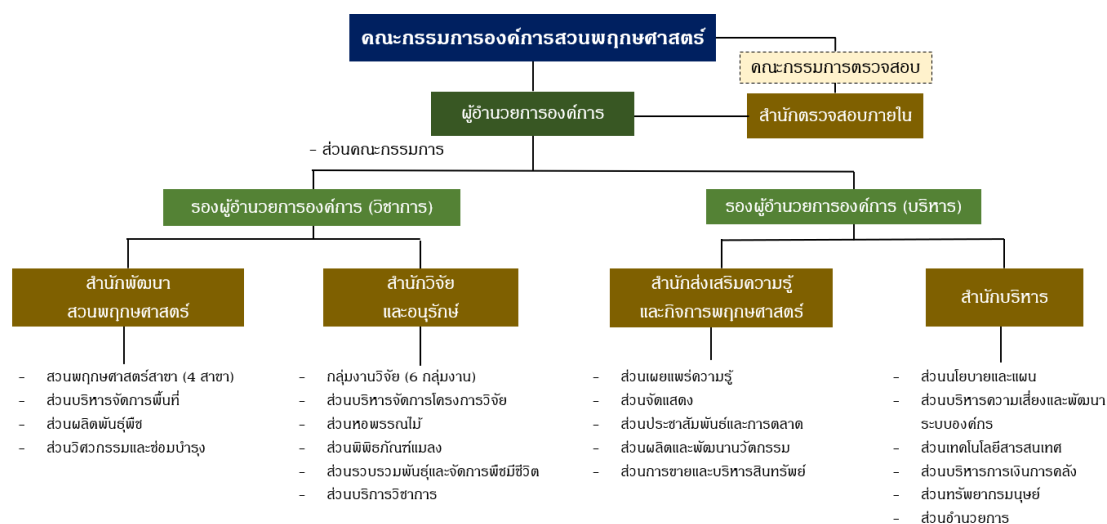
สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการด้านพืช ที่มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การปลูกรวบรวมพรรณไม้หลากหลายชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอนจัดปลูกร่วมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ที่มีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิง สิ่งพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า สถานศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

นอกจากการเป็นศูนย์รวมพรรณพืชนานาชนิดที่มีการจัดปลูกไว้อย่างมีระบบและเสริมด้วยการตกแต่งภูมิทัศน์แล้ว สวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริงยังต้องประกอบด้วยนักพฤกษศาสตร์ กิจกรรมและส่วนสนับสนุนงานวิชาการด้านพืชที่เกี่ยวข้อง อาทิ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาค้นคว้าวิจัย การรวบรวมและถ่ายทอดข้อมูล การผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฯลฯ เพื่อให้เป็นแหล่งสรรพความรู้ทางวิชาการด้านพืชที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นสวนพฤกษศาสตร์ยังประกอบด้วยส่วนอื่น อาทิ ที่ทำการ ศูนย์สารนิเทศ หอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกอบรม โรงเรือนเพาะชำและอนุบาลพืช ห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ ศูนย์รวมข้อมูลพืช สวนรุกขชาติ เส้นทางเดินเท้าชมธรรมชาติ ระบบรักษาความสะอาดและความปลอดภัย ร้านขายของที่ระลึก และวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมอีกด้วย

โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง

1) โครงสร้างองค์กร (ตามข้อบังคับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2560) ตามลำดับดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กร

2) ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์

(1) ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์

- (2) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายบริหาร)
- (3) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายวิชาการ)
- (4) ผู้อำนวยการสำนักบริหาร
- (5) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพลศึกษา
- (6) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและอนุรักษ์
- (7) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

3) อัตราค่าจ้าง

ประเภท	อัตราที่ได้รับจัดสรร (ราย)	อัตราที่บรรจุ/จัดจ้าง (ราย)
- พนักงาน	149	140
- ลูกจ้างประจำ	6	5
- พนักงานราชการ	-	-
- ลูกจ้างชั่วคราว	200	195
- ลูกจ้างโครงการ	223	143
- จ้างเหมาบริการ	29	71
รวม	607	555

ส่วนที่ 3

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

แหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จำนวน 5 แห่งให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้นอกถิ่นที่อาศัยของประเทศ พร้อมทั้งการเสริมการศึกษาเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้ศึกษาเรียนรู้ โดยมีจุดเน้นในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละสวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้

➢ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอมะแมร์ จังหวัดเชียงใหม่

มีพื้นที่ 6,500 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์ พืชวงศ์กล้วยไม้ ชิง-ซ่า พืชหินปูน พืชสมุนไพร พืชทนแล้ง พืชกินแมลง พืชน้ำ มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) ศูนย์กล้วยไม้ไทยสายพันธุ์แท้ ดำเนินการบำรุงรักษากล้วยไม้สายพันธุ์ไทย เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้หายากของประเทศไทยไว้เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์กล้วยไม้ไทยแท้ให้คงอยู่และเพื่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การต่อยอดในงานวิชาการ

2) เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walkway) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ปรับเปลี่ยนการจัดแสดงพันธุ์ไม้ ให้เกิดความสวยงามรองรับการท่องเที่ยวของประชาชน รวมถึงการบำรุงดูแลรักษาระบบรักษาความปลอดภัยในเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ โดยมีการปรับปรุงทุก 3 เดือน

3) กลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ (Glass House Complex) ประกอบด้วยโรงเรือนทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรือน ดำเนินการปรับปรุงการจัดแสดง การจัดตกแต่งพันธุ์ไม้ การบำรุงดูแลรักษาพันธุ์ไม้ รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบของกลุ่มอาคาร

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยการเพิ่มเติมป้ายสื่อความหมาย ได้แก่ ป้ายให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝก การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นหมู่คณะ

5) เส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระแสนพระอินทร์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่แปลงเฟิน เส้นทางศึกษาธรรมชาติสวนหิน-วงศ์ไทร-น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติวัลยชาติ เส้นทางสวนรุกขชาติ

6) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พื้นที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

7) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ มีพื้นที่ 1,380 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชที่มีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่สูง ได้แก่ พืชวงศ์ก่อ มณฑา และกุหลาบพันปี โดยมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

- 1) โรงเรือนรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ ดำเนินการดูแล รวบรวม และเพาะขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์ไว้
- 2) แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาวงศ์ไม้ จำนวน 68 วงศ์ การปลูกพันธุ์ไม้เสริม การปรับปรุงและซ่อมแซมป้ายพรรณไม้ในพื้นที่ รวมถึงการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ให้เกิดความสวยงาม
- 3) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ดำเนินการจัดทำป้ายฐานการเรียนรู้ในพื้นที่ และป้ายชื่อพรรณไม้
- 4) ลานกิจกรรมร่มหมอก กอดหนาว ดูดาวบนภู ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตั้งแต่บริเวณป้ายทางเข้าพื้นที่สวนไปยังจุดชมวิว ลานกางเต็นท์
- 5) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ
- 6) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป
- 7) การฟื้นฟูและการให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการให้ความรู้กับชุมชนในการดูแลรักษาพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ระฆังทอง และเอื้องไม้เท้าฤๅษี

➤ สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

สวนพฤกษศาสตร์ระยอง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 830 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชชุ่มน้ำ การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **เส้นทางศึกษาธรรมชาติ** สวนพฤกษศาสตร์ระยองมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติทั้งทางบกและทางน้ำ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ จัดปลูกพันธุ์ไม้ บำรุงดูแลรักษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความสวยงามบำรุงดูแลซ่อมแซมสะพาน พร้อมสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนทั้งปี

2) **การดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ** โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ในพื้นที่เกาะและพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพรรณไม้ที่สำคัญ อาทิเช่น สาหร่ายข้าวเหนียว หม้อข้าวหม้อแกงลิง กระจูด เสม็ดขาว การจำกัดพืชุกรานในแหล่งน้ำ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในฤดูแล้งรอบพื้นที่เกาะ

3) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการเข้าศึกษาเรียนในเส้นทางเรือ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนเกาะ การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งสิ้น 75 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชสมุนไพรอีสาน การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน พืชินเวศเขาหินทราย และรวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **โรงเรือนจัดแสดงพรรณไม้** เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พรรณไม้จากการออกสำรวจ ในปัจจุบันมีจำนวน 13 โรงเรือน จัดปลูกพรรณไม้ตามวงศ์ ทั้งหมด 6 โซน อาทิเช่น โรงเรือนกล้วยไม้ โรงเรือนพืชทนแล้ง พืชทนเค็ม โรงเรือนพืชหายาก พืชเฉพาะถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2) **ศูนย์รวบรวมพืชสมุนไพร** ดำเนินการจัดปลูกพืชสมุนไพรเป็นหมวดหมู่จำแนกตามกลุ่มอาการของโรคและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร รวมทั้งการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และให้ความรู้กับผู้เข้ามาเยี่ยมชม และผู้ที่สนใจ

3) **ฐานเรียนรู้ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง** เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลพรรณไม้ ที่มีอยู่ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น พร้อม ได้แยกกลุ่มพืช 5 กลุ่ม ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่นทั้งหมด

4) **ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์** โดยดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ เศษหญ้าจากการปรับปรุงดูแลพื้นที่ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและดูแลพรรณไม้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของประชาชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย

5) **การปรับปรุงตกแต่งพื้นที่** ส่วนงานพัฒนาพื้นที่และสร้างแหล่งเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน และชมความสวยงามของพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น

6) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย

สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 340 ไร่ ดำเนินการโดยเน้นการรวบรวมพืชในวัฒนธรรมสุโขทัย โดยเฉพาะบัว และการใช้ประโยชน์พืชตามภูมิปัญญา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **แหล่งรวบรวมพันธุ์บัว** โดยการรวบรวมสายพันธุ์บัวแท้ ประกอบด้วย ปทุมชาติ หรือ ตรีภูลบัวหลวง และอุบลชาติ หรือ ตรีภูลบัวสาย พันธุ์ผสม ที่มีความงามแตกต่างกันไป บัวได้รับการยกย่องเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุโขทัย เป็นพรรณไม้ที่ทนต่อสภาพอากาศร้อน สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จึงมีแนวคิดที่จะจัดการพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์บัว อาทิ สัตบุศย์, สัตตบงกช, บุณทริก, ปทุม, อุบล, บัวชม, บัวขาบ, บัวเผื่อน, บัวผัน, กระมุท, จงกลนี้

2) **แหล่งรวบรวมพันธุ์กล้วย** โดยดำเนินการรวบรวมและจัดแสดงพันธุ์กล้วย ด้วยวิถีชีวิตคนไทย ได้นำกล้วยมาศึกษาใช้ประโยชน์ตั้งแต่ การพัฒนาดิน รักษาความชุ่มชื้นของน้ำ การนำส่วนต่างๆ ของกล้วยมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของคนไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3) การดูแลรักษาพื้นที่ ได้แก่ การบำรุง ดูแลอาคาร ระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมในการใช้งาน การเพาะขยายพันธุ์ไม้ที่จัดตกแต่งในพื้นที่รอบเชื่อมต่อกับข้างเคียง และรักษาสภาพพื้นที่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์ให้เกิดความสะอาด เรียบร้อย

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการจัดทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ โดยจะใช้เศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำเป็นปุ๋ย เพื่อลดปริมาณของขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนให้การบริหารจัดการขยะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่องในระยะยาว เกิดความยั่งยืน บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะของประเทศ

5) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➢ โครงการเตรียมจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค

อ.ส.พ. ดำเนินการศึกษา สำรวจ พื้นที่ ที่มีความเหมาะสม จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ประจำภูมิภาค เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด และสำรองพันธุกรรมพืชของประเทศ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของประเทศในการสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรพันธุ์พืชแก่ประชาชน ปัจจุบัน อ.ส.พ. ได้สำรวจพื้นที่เพื่อจัดเตรียมจัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ภูมิภาค จำนวน 4 แห่ง และออกแบบเพื่อเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ 1 แห่ง ประกอบด้วย

1) สวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตก ณ ตำบลจระเข้สามพัน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
เป็นพื้นที่ที่มีสังคมพืชเขาหินปูน ระบบนิเวศป่าละเมาะ หินปูนระดับต่ำ มีพันธุ์พืชหลากหลาย จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ในระบบนิเวศที่เป็นป่าละเมาะหินปูนระดับต่ำและรวบรวมพันธุ์พืชในภาคตะวันตก

2) สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ จังหวัดพังงา ตำบลนบปลิง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา
พื้นที่มีระบบนิเวศของสังคมป่าดิบชื้นและสังคมพืชป่าเขาหินปูน จึงทำให้มีพืชหายาก และใกล้สูญพันธุ์ หลากหลายชนิด จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมพืชหายากในพื้นที่ภาคใต้ โดย อ.ส.พ. ได้มีการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจ

3) สวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือตอนบน (โครงการรวบรวมกล้วยไม้ป่า) ตำบลหมอกจำแป๋ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกล้วยไม้มากกว่าละมีความเหมาะสมต่อการสร้างศูนย์รวบรวมกล้วยไม้ของประเทศไทยโดยเฉพาะกล้วยไม้ที่มีถิ่นอาศัยอยู่สูงกว่า 1,000

เมตรจากระดับน้ำทะเลเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวการอนุรักษ์และคืนความสมดุลให้กับทรัพยากรพืช ให้ออกดอก

4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

พื้นที่มีลักษณะเด่นที่มีสังคมพืชอินโดจีนแบบป่าเต็งรังบนหินทรายเป็นหลัก และมีพื้นที่ลาดกว้าง มีพืชทนแล้งและพืชล้มลุกบนลานหินทรายที่พบได้เฉพาะฤดูฝน เหมาะต่อการรวบรวมอนุรักษ์พืชอินโดจีน ไม้หินทรายระดับต่ำและไม้ทนแล้ง จัดตั้งขึ้นเสริมสร้างศักยภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทดแทนพื้นที่เดิมที่มีพื้นที่รวบรวมขนาดเล็ก

5) โครงการออกแบบปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจก สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อส่งเสริม

ศักยภาพการเป็นแหล่ง

อนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด ระดับประเทศ

การรวบรวมพรรณไม้ และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ในสวนพฤกษศาสตร์

การรวบรวมพรรณไม้ต่างๆ จำนวน 16,115 หมายเลข จำแนกเป็น 240 วงศ์ 1,440 สกุล 5,469 ชนิด และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ ภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 44 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) พืชตามกลุ่มอนุกรมวิธาน จำนวน 18 วงศ์ อาทิ วงศ์ปาล์ม วงศ์ไทร วงศ์ราชพฤกษ์ วงศ์สน วงศ์กล้วย วงศ์อบเชย วงศ์ชิง-ชำ เป็นต้น

(2) กลุ่มพืชตามระบบนิเวศหรือตามแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนเขาดินปูน โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ โรงเรือนพินทนแล้ง โรงเรือนป่าดิบชื้น โรงเรือนไม้้ำ โรงเรือนกระบองเพชร และพืชอวบน้ำ และสวนหิน

(3) กลุ่มพืชตามคุณสมบัติพืช จำนวน 12 กลุ่ม อาทิ แปลงรวบรวมไม้ดอกขาว แปลงรวบรวมพันธุ์พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สวนสมุนไพร แปลงรวบรวมไม้หายาก โรงเรือนรวบรวมพืชกินแมลง เป็นต้น

(4) กลุ่มพืชตามลักษณะวิสัย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนรวบรวมไม้ต้น และสวนวัลยชาติ

(5) กลุ่มพืชตามพื้นที่/เส้นทาง จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่โดยรอบกลุ่มอาคารเรือนกระจก พื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนา ไม้ต้นริมถนน เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสวนรุกชาติ

รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม่มีชีวิต (Living Collection)

รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม่มีชีวิต (Living Collection) ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์สังกัดขององค์การฯ เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย และสนับสนุนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นพันธุ์ไม้ที่สำคัญ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

- (1) พืชวงศ์กล้วยไม้ จำนวน 611 ชนิด
- (2) พืชวงศ์ขิงข่า จำนวน 244 ชนิด
- (3) พืชหายาก เสี่ยงสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 344 ชนิด
- (4) พืชสมุนไพร จำนวน 395 ชนิด

อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection)

มีการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection) รวมทั้งสิ้น 385 ชนิด

- (1) พืชกลุ่มกล้วยไม้ (Orchidaceae) จำนวน 306 ชนิด ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามของไทยจำนวน 44 ชนิด
- (2) พืชกลุ่มขิงข่า (Zingiberaceae) 60 ชนิด ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามของไทย จำนวน 8 ชนิด
- (3) พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 19 ชนิด

การขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามและการฟื้นฟูคืนถิ่นร่วมกับชุมชน

- (1) ดำเนินการขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อเตรียมพร้อมในการคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรพันธุ์ไม้

ดำเนินการศึกษาเทคนิคการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยากโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและนำเทคนิคด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาสนับสนุนการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยาก และมีสถานะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จำนวน 95 ชนิด

- การนำพันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์กลับคืนถิ่นอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่ายชุมชน

ดำเนินการโปรแกรมคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรของพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น สะสมจำนวน 27 ชนิด

ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์

ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิง

ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 121,154 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 14,133 ชนิด (326 วงศ์ และ 2,392 สกุล) เป็นจำนวนชนิดพรรณไม้ไทย 9,612 ชนิด คิดเป็น ร้อยละ 87.38 (9,612* 100/11,000) ของพันธุ์ไม้ในประเทศไทย

ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลง

ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในประเทศไทย สำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัย โดยรวบรวมตัวอย่างไว้ในพิพิธภัณฑ์แมลงทั้งหมด จำนวน 166,577 ตัวอย่าง คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 1,841 ชนิด ประกอบด้วยตัวอย่างแมลงต้นแบบแรก (Holotype) จำนวน 447 ตัวอย่าง และตัวอย่างแมลงต้นแบบ (Paratype) จำนวน 2,884 ตัวอย่าง

การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืช

การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชโดยคณะนักพฤกษศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 100 หน่วยอนุกรมวิธาน ประกอบด้วย พืชหายากใหม่ของประเทศไทย (new record for Thailand) 37 ชนิด พืชชนิดใหม่ของโลก (new species) 52 ชนิด และชนิดย่อยใหม่ของโลก (new subspecies) 2 ชนิดย่อย ในจำนวนนี้เป็นพืชสกุลใหม่ของโลก (new genus) 2 สกุล และเป็นสกุลที่ไม่เคยมีรายงานในประเทศไทยมาก่อน (new genus record) 7 สกุล

พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากพันธุ์พืชพื้นเมืองบางชนิดที่มีศักยภาพ

(1) พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากพืช เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางต้นแบบจากสารสกัดกล้วยไม้ จำนวน 5 ตำรับ ได้แก่ ครีมบำรุงมือ โลชั่นบำรุงผิวกาย แชมพู ครีมหมักผม และสบู์เหลว โดยใช้สารสกัดจากลำลูกกล้วยของกล้วยไม้ เอื้องคำ (*Dendrobium chrysotoxum*) เอื้องแววมยุรา (*D. fimbriatum*) และเอื้องผึ้ง (*D. lindleyi*) ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ให้ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ช่วยทำให้ผิวมีความสมดุล ฟ้นฟูจากมลภาวะต่างๆ และฤทธิ์ต้านเอนไซม์ ไทโรซิเนส ช่วยให้สีผิวมีความสม่ำเสมอ ลดรอยด่างดำ

(2) ยื่นคำขอจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 3 คำขอ และจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 6 อนุ-สิทธิบัตร

พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัย

พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัยของ อ.ส.พ. จัดจำหน่าย ณ ร้านขายของที่ระลึก สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 26 ชิ้นงาน

จดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่

จดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่ 5 สายพันธุ์ ใน Royal Horticultural Society (RHS)

สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับหน่วยงานทั้งภายใน และต่างประเทศ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ในปี 64 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งหมดจำนวน 55 ฉบับ เป็นหน่วยงานภายในประเทศ จำนวน 41 ฉบับ และหน่วยงานต่างประเทศ จำนวน 14 ฉบับ

การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้แก่ โครงการ “พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โครงการ “ศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิงห้อยในประเทศไทย” โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ

ดำเนินการเผยแพร่ผลงานศึกษาวิจัยในหนังสือวิชาการ ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 19 บทความ เป็นบทความด้านพืช จำนวน 16 บทความ และด้านแมลง จำนวน 3 บทความ

ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ

หอพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 121,154 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 14,133 ชนิด (326 วงศ์ และ 2,392 สกุล)

พิพิธภัณฑ์แมลง

จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งหมด 166,577 ตัวอย่าง คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 1,841 ชนิด

ห้องสมุดสง่า สรรพศรี

ได้รวบรวมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ทางพฤกษศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ Flora, Journal of Botany จากนานาชาติ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่สนใจ โดยปัจจุบัน มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้บริการจำนวน 16,528 รายการ แบ่งเป็น หนังสือวิชาการ 11,308 รายการ หนังสือ ดร.สง่า 2,036 รายการ วารสารวิชาการ 3,184 ฉบับ

การอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พิจารณาอนุญาตการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านวิชาการ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์ ให้กับหน่วยงานในประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 63 คำขอ โดยเป็นหน่วยงานในประเทศ 23 หน่วยงาน หน่วยงานต่างประเทศ 3 หน่วยงาน

จัดพิมพ์หนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ในปี 2563-2564 จำนวน 5 รายการ ดังนี้

- 1) วารสารพฤกษศาสตร์ไทย ปี 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562
- 2) วารสารพฤกษศาสตร์ไทย ปี 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563
- 3) ความหลากหลายของพืชในแขวงพงสาลี
- 4) การใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)
- 5) พืชวงศ์ขิงในสวนพฤกษศาสตร์

เผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่มีความครบถ้วนของข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์องค์การฯ

ประกอบด้วย ฐานข้อมูลพรรณไม้หนังสือ 720 ชนิด ฐานข้อมูลกล้วยไม้ 420 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง 127,239 records ฐานข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน 959 ชนิด และฐานข้อมูลพรรณไม้มีชีวิต 8,980 records และ e-herbarium 6,253 หมายเลข

ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้

จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร

อาทิ หลักสูตรนักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น หลักสูตรอนุกรมวิธานพืชเบื้องต้น หลักสูตรการระบุชนิดพืช การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ การถ่ายภาพทางพฤกษศาสตร์ หลักสูตรยวทูตสวนพฤกษศาสตร์ ค่ายเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม หลักสูตรผู้นำชุมชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์การพัฒนารัฐกิจและการบริหาร
การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ

1. สื่อโทรทัศน์ 7 สถานี ได้แก่ ช่อง 5, 7, โมเดิร์นไนน์ทีวี, Thai PBS, ช่อง ONE, We TV และ NBT
2. สื่อออนไลน์ (Line, Facebook และ Website ต่างๆ)
3. สื่อหนังสือพิมพ์/ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คมชัดลึก แนวหน้า ประชาชาติธุรกิจ และสยามรัฐ
4. สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์ ได้แก่
 - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ)
 - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เชียงใหม่
 - สถานีวิทยุ อสมท. เชียงใหม่
 - สถานีวิทยุ จส 100 (กรุงเทพฯ)

การนำเทคโนโลยี

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

Botany4thai

ใช้ในการสืบค้นชื่อพรรณไม้ที่รวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์

Botanymatch

เป็นการนำเสนอผ่านการ์ตูนเพื่อให้เด็กเล็กสามารถจดจำพันธุ์ไม้ได้ง่ายขึ้น

BotanyAR

ใช้ในการสืบค้นข้อมูลพืชและจัดทำเป็นภาพ 3 มิติ

AR

ในพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ (อยู่ระหว่างจัดทำ)

บนแพลตฟอร์ม Mobile Application Platform

QSBG

ใช้ในการศึกษารวมชาติในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์

การส่งเสริมการตลาด / การตลาดด้านสื่อออนไลน์

1. จัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยว

- แพ็คเกจท่องเที่ยวที่ 1 บัตรใบเดียวเที่ยว 4 ที่ โดยความร่วมมือระหว่าง 4 พันธมิตรด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ ระหว่างองค์การสวนพฤกษศาสตร์และภาคธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ บัตรราคา 999 บาท
- แพ็คเกจท่องเที่ยวที่ 2 บัตรเดียวเที่ยว 2 ที่ “ชมพฤกษา..พาส่องสัตว์” โดยความร่วมมือระหว่างองค์การสวนพฤกษศาสตร์และเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี บัตรราคา 150 บาท

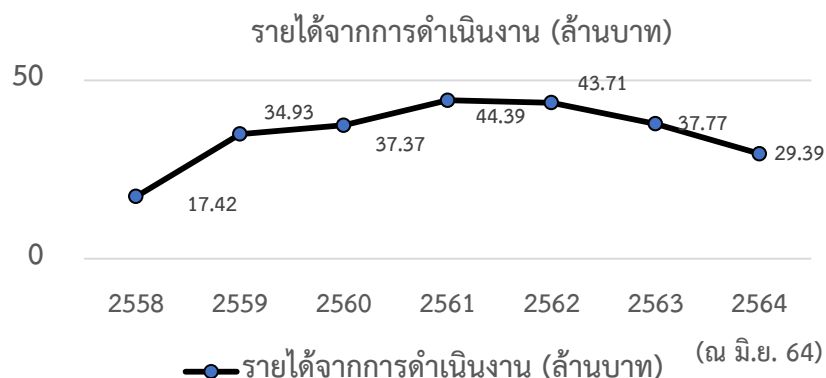
2. การตลาดด้านสื่อออนไลน์

- การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social Media เช่น ช่องทาง YouTube Channel, Line, Facebook Instagram และ Website
- ผ่านสื่อตามแผนผังรายการสื่อ

แผนผังรายการสื่อ		
วันจันทร์	รายการ "ฮือปกับสวนฯ"	เวลา 17.00-20.00 น.
วันอังคาร	รายการ "รู้รักโลก"	เวลา 10.00-12.00 น.
	รายการ "คุณธิสส์ เราแซร์"	เวลา 13.00-16.30 น.
วันพุธ	รายการ "เพลินพฤกษา"	เวลา 09.00-12.00 น.
	รายการ "ฮือปกับสวนฯ"	เวลา 17.00-20.00 น.
วันพฤหัสบดี	รายการ "รู้รักโลก"	เวลา 10.00-12.00 น.
	รายการ "สี่สิบธรรมชาติ"	เวลา 13.00-16.00 น.
วันศุกร์	รายการ "บอผ่านเลนส์"	เวลา 15.00-20.30 น.
วันเสาร์	รายการ "ฮือปกับสวนฯ"	เวลา 13.00-17.00 น.
วันอาทิตย์	รายการ "เพลินพฤกษา"	เวลา 09.00-12.00 น.

รายได้จากการดำเนินงาน

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีรายได้ จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน/ค่าบำรุง การใช้ประโยชน์จากพื้นที่/สถานที่ ได้แก่ ค่าเช่าห้องประชุม ให้สิทธิเอกชนประกอบกิจการในพื้นที่ กิจการร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์องค์การฯ อาทิเช่น เสื้อ กระเป๋า ปฏิทิน โปสเตอร์ หนังสือพรรณไม้ สินค้าฝากขายจากชุมชน กิจการจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม กิจการจำหน่ายพันธุ์ไม้/ทำป้ายพรรณไม้ และรายได้อื่นๆ

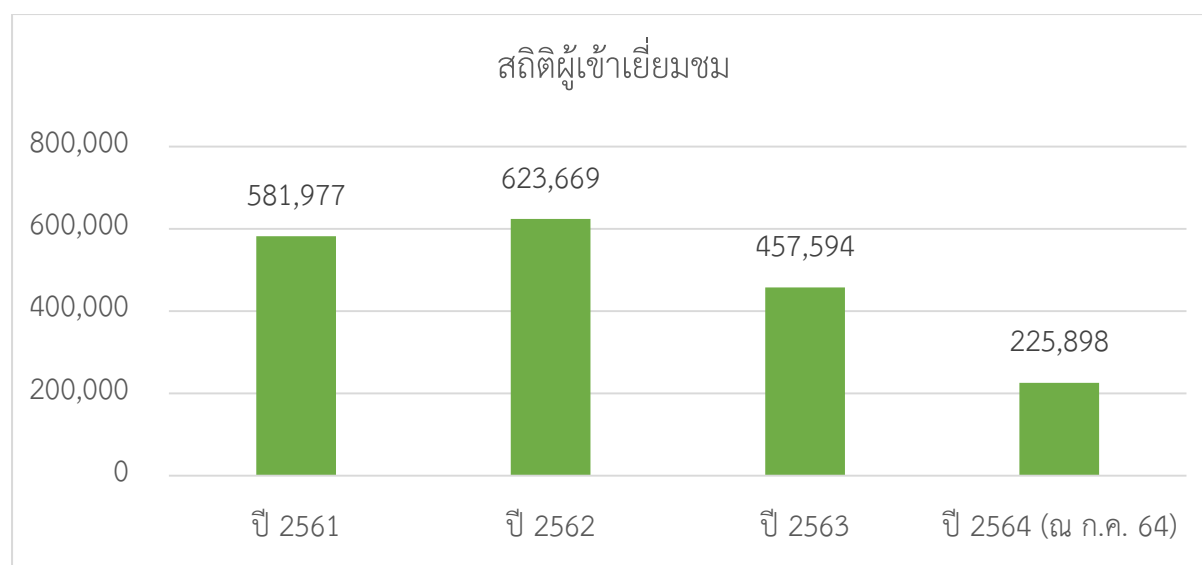
กราฟที่ 1 กราฟรายได้จากการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564 (ม.ย.)
รายได้จากการดำเนินงาน (ล้านบาท)	17.42	34.93	37.37	44.39	43.71	37.77	29.39

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบรายได้จากการดำเนินงานแต่ละปี

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2564)

องค์การฯ มีสวนพฤกษศาสตร์ที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนเข้าเยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง โดยมีจำนวนผู้เข้ามาเยี่ยมชมสวน ปี 2561 – 2564 ดังนี้

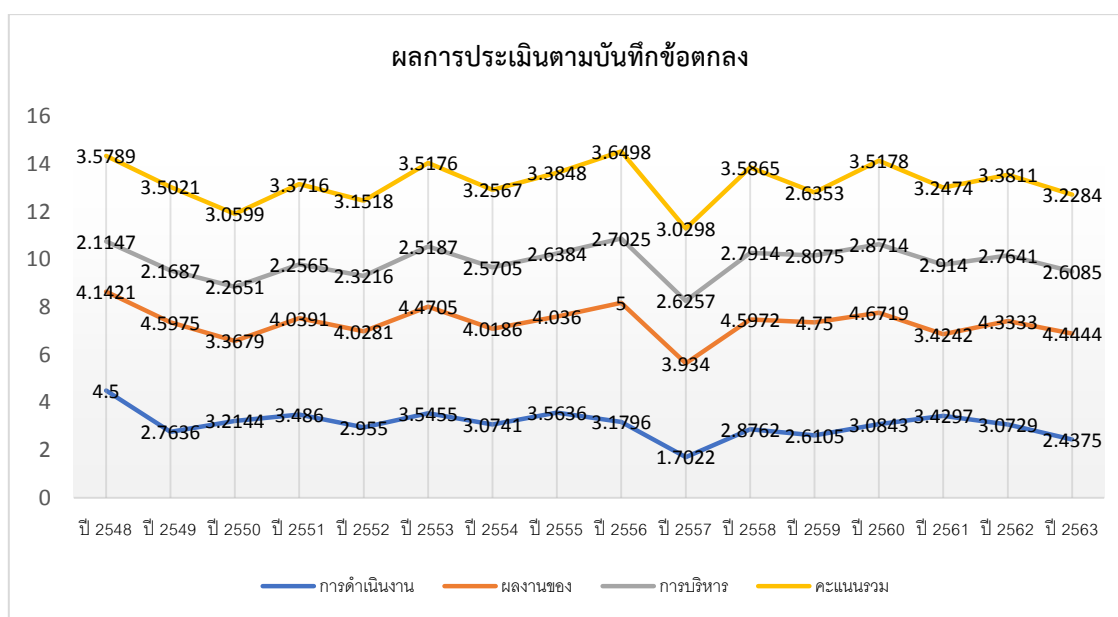
กราฟที่ 2 กราฟสถิติผู้เข้าเยี่ยมชม

หน่วย : คน

หน่วยงาน	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564 (ณ ก.ค. 64)
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าฯ	457,429	497,340	379,658	177,592
สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าฯ	13,784	12,293	9,543	4,972
สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	101,142	92,856	56,649	25,918
สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	6,351	8,889	5,665	2,099
สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	3,271	12,291	6,079	1,933
รวม	581,977	623,669	457,594	225,898

ตารางที่ 2 กราฟสถิติผู้เข้าเยี่ยมชม

ผลการประเมินตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

กราฟที่ 3 กราฟแสดงผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ปี	การดำเนินงานตาม นโยบาย	ผลงานของรัฐวิสาหกิจ	การบริหารจัดการ	คะแนนรวม
ปี 2548	4.5000	4.1421	2.1147	3.5789
ปี 2549	2.7636	4.5975	2.1687	3.5021
ปี 2550	3.2144	3.3679	2.2651	3.0599
ปี 2551	3.4860	4.0391	2.2565	3.3716
ปี 2552	2.9550	4.0281	2.3216	3.1518
ปี 2553	3.5455	4.4705	2.5187	3.5176
ปี 2554	3.0741	4.0186	2.5705	3.2567
ปี 2555	3.5636	4.0360	2.6384	3.3848
ปี 2556	3.1796	5.0000	2.7025	3.6498
ปี 2557	1.7022	3.9340	2.6257	3.0298
ปี 2558	2.8762	4.5972	2.7914	3.5865
ปี 2559	2.6105	4.7500	2.8075	2.6353
ปี 2560	3.0843	4.6719	2.8714	3.5178
ปี 2561	3.4297	3.4242	2.9140	3.2474
ปี 2562	3.0729	4.3333	2.7641	3.3811
ปี 2563	2.4375	4.4444	2.6085	3.2284

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานแต่ละประเทศ/ ประเภท

ส่วนที่ 4

นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทบทวนและนำข้อมูลในระดับประเทศ ที่เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการจัดทำแผนวิสาหกิจ เพื่อจัดวางยุทธศาสตร์และตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายที่ประเทศได้จัดวางไว้ภายใต้กฎหมายต่างๆ แนวทางการดำเนินงาน แผนงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เป้าหมายอื่นๆ ภายในสถานการณ์ความมั่นคงยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยมีสาระสำคัญของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

4.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำริชี้แนะถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนเพื่อการดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนของประชาชนชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี เพื่อให้ประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

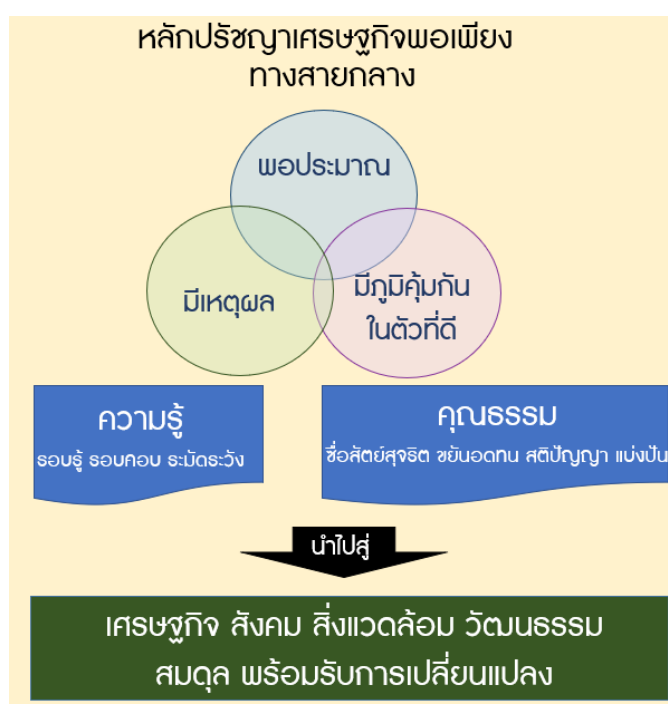
ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ภาพที่ 2 หลักเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ยุทธศาสตร์ชาติ

ภายใต้หลักนิติธรรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนจัดทำแผนยุทธศาสตร์เป็นไปตามมาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติดับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์
 “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
 เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา
 ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
 นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข
 และตอบสนองต่อการบรรลุ
 ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนา
 คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง
 เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคน
 ไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและ
 เป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบ
 เศรษฐกิจ

ภาพที่ 3 วิสัยทัศน์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ

หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกัน ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ภาพที่ 4 ภาพรวมแผนยุทธศาสตร์ชาติ

โดยมียุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อไปนี้จะประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
- (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
- (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

1. ด้านความมั่นคง เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศไทยให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และทุก	2. ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศในเวทีโลก	3. ด้านพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ คนไทยในอนาคตมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และมีคุณธรรม
4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศ	5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศในเวทีโลก	6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติดุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็น 4.1 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

4.1.1 เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพ

4.1.2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิดโดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์โดยลดอัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อบริบทวิเวศ โดยอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ให้เป็นฐานทรัพยากรที่มั่นคง ควบคู่กับการลดภัยคุกคามและ การบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน รวมถึงการสร้างระบบฐานข้อมูลในรูปแบบธนาคารพันธุกรรม โดยให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อบริบทวิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมเชื้อพันธุ์และองค์ความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในอนาคตและคงความหลากหลายทางพันธุกรรม มีการส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และพัฒนาระบบการแบ่งปันผลประโยชน์รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น ส่งเสริมพัฒนาและการใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการเก็บค่าบริการเชิงนิเวศในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งการศึกษา สำรวจและวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ทั้งในและนอกพื้นที่คุ้มครองโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและพื้นที่วิกฤต เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน สะดวกต่อการเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์และการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

ในส่วนยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีเกี่ยวข้อง อื่นๆ มีจำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ 1 ด้านความมั่นคง

ประเด็น 4.2.4 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพหน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมรรถภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมุทราภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งมวลของชาติเสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ รวมไปถึงการพัฒนาาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก และการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลสร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและขีดความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ และสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดถึงแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์พัฒนา ฟื้นฟูป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติจนเกิดความรัก ห่วงแหน และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็น (4.3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงมุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด การดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เพื่อการเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างประทับใจตลอดการท่องเที่ยวจนเกิดการท่องเที่ยวซ้ำและแนะนำต่อ

4.3.1 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำการตลาด และการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิต และวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์มีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการป้องกันการลอกเลียนแบบซึ่งรวมถึงการผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และศิลปะ ได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น พร้อมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ทั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววิถีพุทธของโลก

4.3 แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 โดยประกาศให้ใช้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มี จำนวนรวม 23 ฉบับ ประกอบด้วย

ภาพที่ 5 ภาพรวมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ฉบับ

ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับ
กับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ประเด็นที่ 18 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย สภาพแวดล้อมของ ประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้น อย่างยั่งยืน

แผนย่อย 3.1 แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป็นการให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งพื้นที่
คุ้มครองได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครอง เพื่อลดการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่มีผลกระทบ
ต่อระบบนิเวศ รวมทั้งการลดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการ
บริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการหยุดยั้งการบุกรุก
ทำลายพื้นที่ป่าพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พัฒนานโยบายของรัฐและออกกฎระเบียบ
เพื่อสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่า สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน นอกจากนี้ยังจะต้อง
ส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

๓.๑.๑ แนวทางการพัฒนา

๑) **อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่มีความหลากหลาย**
ทางชีวภาพสูง โดยอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ทาง
ชีวภาพสูง ควบคู่กับการลดภัยคุกคามต่อพื้นที่ ชนิดสัตว์ป่า และพืชเฉพาะถิ่น ป้องกันและกำจัดชนิดพันธุ์ ต่าง
ถิ่นที่รุกราน ในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่า
กับคนและชุมชน สร้างระบบฐานข้อมูลและธนาคารพันธุกรรม ให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่า
ต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง พัฒนากลไก ทาง
เศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไก
การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในระดับท้องถิ่น รวมถึง
พัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการทำงานบูรณาการระหว่างภาคส่วน อาทิจ
ภาค
เกษตร ให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ในส่วนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีเกี่ยวข้อง อื่นๆ

3.5 แผนย่อยการยกระดับกระบวนการทศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นอุบัติใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงาน ในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม นโยบายและกฎหมาย และทำให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

3.5.1 แนวทางการพัฒนา

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นอุบัติใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงาน ในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม นโยบายและกฎหมาย และทำให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย โดยปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ของภาครัฐ ให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ประชาชน ทุกภาคส่วนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคตสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยสอดแทรกในหลักสูตรการศึกษาและ/หรือการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบ

4) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

4.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยประกาศให้ใช้ ณ วันที่ 29 ธันวาคม 2559 เป็นต้นมามีสาระสำคัญดังแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 6 ภาพรวมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 อ.ส.พ. มีหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนเป้าหมาย ทรัพยากรธรรมชาติสมดุล และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย 4 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านท่องเที่ยวที่สูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

เป้าหมาย 2 เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม

ยุทธศาสตร์ ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อคืนความสมดุลสู่ธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมาย 1 รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ด้วยการรุกไปข้างหน้าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

เป้าหมาย 2 เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชน

4.5 แผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 และให้รายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทราบต่อไป

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2575) มาประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศโดยดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน จะก่อให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศสรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ

1. ด้านการเมือง	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักยอมรับความเห็นที่แตกต่าง พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผยตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี
2. ด้านการบริหารราชการ	องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกัน กะทัดรัดแต่แข็งแรง ทำงานเพื่อประชาชนโดยเชิงพื้นที่เป็นหลัก จัดระบบบริหารและบริการให้เป็นดิจิทัล จัดระบบบุคลากรให้มีมาตรฐานกลาง มีคุณธรรมและจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต
3. ด้านกฎหมาย	ให้กฎหมายดีและเป็นธรรมสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกฎหมายอย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
4. ด้านยุติธรรม	ให้ทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีกลไกช่วยเหลือประชาชนโดยเสมอภาค บังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พัฒนาระบบสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน และกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันของประเทศ
5. ด้านเศรษฐกิจ	มีผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น มีการเติบโตอย่างครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ระบบมาตรฐานและนวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชน และสถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูงขึ้น
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา พื้นฟูและยั่งยืนเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทั้งทรัพยากรทางบก (ป่าไม้และสัตว์ป่า ดิน แร่) ทางน้ำ ทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม
7. ด้านสาธารณสุข	ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ระบบสุขภาพของประเทศไทยมีเอกภาพ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ และประชาชนไทยมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต้นทุนการพัฒนายouth และผู้สูงอายุในประเทศไทยมีโอกาสนำมาใช้ในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น
8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี	คุณภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ การรับรู้ของประชาชน และสื่อเป็นโรงเรียนของสังคม ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี
9. ด้านสังคม	คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการ และให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง
10. ด้านพลังงาน	ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของประชาชน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน และการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงาน
11. ด้านป้องกัน การทุจริต	มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

ภาพที่ 7 แผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน

ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ

จากแผนปฏิรูปจำนวน 11 ด้านดังกล่าว องค์กรสวนพฤกษศาสตร์มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย

ประเด็นการปฏิรูปที่ 2 : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประเด็นการปฏิรูปที่ 3 : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

ประเด็นย่อยที่ 3.1 พัฒนาล้างข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ

ประเด็นย่อยที่ 3.2 จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่ง

ตัวอย่าง

ประเด็นการปฏิรูปที่ 4: ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

ประเด็นการปฏิรูปที่ 5 : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 5.1 จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 5.2 สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แบ่งปัน และดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้

ประเด็นการปฏิรูปที่ 6 : ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น อ.ส.พ. ยังได้มีการกิจเชื่อมโยง แผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุง ที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงภายใต้กิจกรรม Big Rock ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้าน (6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม Big Rock : เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

สถานะหน่วยงาน : หน่วยงานสนับสนุน

เป้าหมาย : ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด : ข้อมูลเชิงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน

4.6 นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาในวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้สรุปเป็น นโยบายหลักของรัฐบาล จำนวน 12 ข้อดังนี้

1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
2. การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
3. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
4. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
6. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
7. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
8. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
9. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสีเขียวเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
11. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
12. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

นโยบายเร่งด่วน ของรัฐบาล จำนวน 12 ข้อ

1. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
2. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
5. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
6. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต

7. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21
8. การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ
9. การแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
10. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
11. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
12. การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ความเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการวางกลยุทธ์การดำเนินงานสอดคล้องกับคำแถลงนโยบายรัฐบาล ดังต่อไปนี้

5.4 พัฒนาภาคการท่องเที่ยว

5.4.1 พัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

โดยส่งเสริมพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพระดับโลกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะและของเสียเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบหลายประเทศจุดมุ่งหมายเดียวกัน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่เมืองหลักและเมืองรองที่มีศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการการท่องเที่ยวเรือสำราญ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

10.1 ปกป้อง รักษา ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ เพื่อสร้างสมดุลทางธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจ ป่าชายเลน และป่าชุมชน รวมทั้งเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง หักยัดการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างจริงจัง รวมถึงเร่งฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม แก้ไขกฎหมายป่าไม้ที่ซ้ำซ้อนเร่งคืนพื้นที่ป่าโดยการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าและสามารถทำกินได้อย่างเหมาะสมนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุกและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติส่งเสริมบทบาทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมู่บ้าน (ทสม.) พร้อมทั้งรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับเยาวชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

4.7 แนวนโยบายของผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction)

กระทรวงการคลังได้นำระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนารัฐวิสาหกิจให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของภาครัฐและแนวทางการพัฒนาประเทศ คณะกรรมการประเมินผลงานรัฐวิสาหกิจ ได้มีแนวคิดให้มีการจัดทำแนวนโยบายของผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction: SOD) ขึ้น ตั้งแต่ปี 2549 เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและกรอบการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจและมีความสัมพันธ์ในเชิงบูรณาการครอบคลุมภารกิจหลักของรัฐวิสาหกิจ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยให้หน่วยงานกำกับรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีส่วนร่วมในการกำหนด SOD ประกอบด้วย

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะหน่วยงานซึ่งพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพิจารณาแผนการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ
 2. กระทรวงการคลัง โดย สคร. ในฐานะผู้ถือหุ้น และ
 3. กระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจ ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ
- สคร. ได้จัดทำ SOD ของรัฐวิสาหกิจ ตั้งแต่ปี 2550 และมีกระบวนการพัฒนาและการทบทวนร่วมกับหน่วยงานกำกับ และผู้เกี่ยวข้อง เป็นประจำทุกปี และมีการรายงานผลการจัดทำ SOD ให้แก่คณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ (กนร.) รับทราบ

แนวนโยบายของผู้ถือหุ้น /ภาครัฐ (Statement of Direction) สำหรับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) ประจำปี 2558

กระทรวงการคลังได้ประสานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะกระทรวงเจ้าสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปทิศทางที่สำคัญของภาครัฐ (Statement of Direction) ที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลและชี้ประเด็นที่ อ.ส.พ. ควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ รวมถึงการใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของ อ.ส.พ. ต่อไป ซึ่งแนวนโยบายผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction) สำหรับ อ.ส.พ. ได้แก่

แผนระยะสั้น

- 1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์และทบทวนโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับภารกิจการดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อรองรับทิศทางการดำเนินงานในอนาคต
- 2) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ ในการค้นคว้าเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและเชิงพาณิชย์
- 3) จัดทำแผนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปตามระบบประเมินผลการดำเนินงาน และแผนการพัฒนารูปแบบประกอบและระบบการบริหารจัดการงานด้านพฤกษศาสตร์

แผนระยะยาว

- 1) พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้มืองค์ประกอบและระบบการบริหารจัดการงานด้านพฤกษศาสตร์ที่สามารถเทียบเคียงกับสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำในภูมิภาคเอเชียและในระดับสากลได้
- 2) พัฒนาหลักสูตรด้านพฤกษศาสตร์ร่วมกับสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศเพื่อสร้างบุคลากรด้านพฤกษศาสตร์
- 3) พัฒนาห้องปฏิบัติการ (Laboratory) ให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลาง (Central Laboratory) ด้านพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4.8 แผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2560 – 2565

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ นโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) ให้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจระยะ 5 ปี ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็น Roadmap ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานและพัฒนารัฐวิสาหกิจ และมอบหมายให้รัฐวิสาหกิจนำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจรายสาขามาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานปี 2560 และแผนงานระยะ 5 ปี และเป้าหมาย 20 ปี โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจทำให้ภารกิจและงานของรัฐวิสาหกิจเปลี่ยนแปลงไป

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยรัฐวิสาหกิจ 3 แห่ง คือ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนสัตว์ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 : กำหนดบทบาทรัฐวิสาหกิจให้ชัดเจนเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

- (1) ทบทวนบทบาทที่เหมาะสมกับบริบทองค์กรเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์
- (2) ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ วิจัย การเผยแพร่องค์ความรู้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของประชาชน รวมถึงสร้าง/แบ่งปันองค์ความรู้ให้กับประชาชน

(3) ร่วมมือกับภาคธุรกิจเพื่อนำองค์ความรู้ไปต่อยอดใช้ประโยชน์

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : บริหารแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

- (1) จัดลำดับความสำคัญและความคุ้มค่าของโครงการ
- (2) ลดภาระงบประมาณของภาครัฐโดยพิจารณาความคุ้มค่าในการใช้แหล่งเงินในการลงทุน โดยศึกษาเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ เช่น PPP
- (3) กั้นเงินสำรองเพื่อการลงทุนในอนาคตที่เพียงพอและไม่เป็นภาระต่องบประมาณ

แผ่นดิน

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว

- (1) จัดทำแผนฟื้นฟูฐานะองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินให้ชัดเจน

(2) บริหารทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งรายได้เพิ่มเติม

(3) การจัดทำต้นทุนมาตรฐานต่อหน่วย (Unit cost) ที่น่าเชื่อถือตามมาตรฐานสากล เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าของการใช้เงินงบประมาณ

(4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างรัฐวิสาหกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 : สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 และแผน DE

(1) ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลง (Disruptive Technology) รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการผลิตและการบริการทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ

(2) รัฐวิสาหกิจมีการพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาช่วยในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

(3) ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการประเมินและรายงานผลตามมาตรฐานสากล

(4) รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาลวิสาหกิจ

(5) ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และเปิดเผยให้สาธารณชนได้ใช้ร่วมกัน (Open Data) สนับสนุนระบบสารสนเทศ รวมถึงการวิจัยด้วย

5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสและมีคุณธรรม

(1) รัฐวิสาหกิจทบทวนระบบการบริหารจัดการและโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการองค์กรที่ดีและหลักธรรมาภิบาลสากล รวมถึงการกำกับดูแลบริษัทในเครือ

(2) รัฐวิสาหกิจกำกับดูแลองค์กรและบุคลากร รวมทั้งบริษัทในเครือ ให้มีการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร และสามารถอธิบายความจำเป็นในการตัดสินใจได้

(3) รัฐวิสาหกิจมีระบบการบริหารความเสี่ยงกระบวนการบริหารความเสี่ยงและสารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ

(4) รัฐวิสาหกิจปรับปรุงกระบวนการให้บริการการจัดการข้อร้องเรียนจากผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย มีช่องทางในการสื่อสาร สร้างสัมพันธ์ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอต่อสาธารณะ ทั้งนี้ กระบวนการคลังจะจัดทำฐานข้อมูลกลางของรัฐวิสาหกิจเพื่อกำกับและติดตามการดำเนินการและเผยแพร่แก่สาธารณะ

(5) รัฐวิสาหกิจมีการทบทวนปรับปรุงระบบและกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รัดกุม และเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง มีการตรวจสอบติดตามผลและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

(6) รัฐวิสาหกิจมีกระบวนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรและกระบวนการบริหารงานบุคคลที่สร้างความผูกพันต่อองค์กร และมีความโปร่งใส และยุติธรรม

(7) รัฐวิสาหกิจมีการจัดทำสมรรถนะและความรู้ที่จำเป็น (Skill Metrix) สำหรับคณะกรรมการและผู้บริหารสูงสุด ที่สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ รวมถึงผู้บริหารมีนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมความมีคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีกลไกกำกับ ติดตาม และส่งเสริมบุคลากร โดยให้ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี มีนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมความมีคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีกลไกกำกับ ติดตามและส่งเสริมบุคลากร

(8) รัฐวิสาหกิจสรรหาและพัฒนาบุคลากรในทุกระดับให้มีความรู้และสมรรถนะ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการสร้างภาวะผู้นำเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงบริบทสำคัญ (Mega Trend) ของโลก อาทิ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ภาพที่ 8 แผนภาพแสดงเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติ

บทบาทที่คาดหวัง

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจได้เชิญประชุมหารือในประเด็นบทบาทของ รัฐวิสาหกิจในการพัฒนาประเทศ ในวันพฤหัสบดีที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558 ณ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง โดยหลังจากการประชุมดังกล่าว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการหารือประเด็นที่คาดหวังขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ในฐานะรัฐวิสาหกิจในกำกับดูแล และได้ข้อสรุปประเด็นที่คาดหวังในการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ 2 ด้าน ดังนี้

ก. บทบาทเชิงธุรกิจ

1) เสริมสร้างจุดแข็งและภาพลักษณ์การพัฒนาธุรกิจ บริการของ อ.ส.พ. ร่วมกับพันธมิตร และเครือข่ายตามหลัก Green & Clean Organization อย่างมีธรรมาภิบาล

2) สร้างมูลค่าเพิ่มจากองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้ให้เกิดมูลค่าเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์

ข. บทบาทเชิงการตอบสนองนโยบายด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

1) ยกย่องระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานสากลและมีความโดดเด่นในระดับภูมิภาคและระดับโลก

2) มีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนด้านการสำรวจศึกษาวิจัยด้านพืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ไม้ใกล้สูญพันธุ์ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) มีศักยภาพและความพร้อมในการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลที่เชื่อมโยงกับพันธกิจของ อ.ส.พ. ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านความมั่นคง

- การถ่ายทอดความรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

- ความมั่นคงของฐานทรัพยากรพรรณพืชไทยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ต่อมา คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ได้ขยายระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจที่จะสิ้นสุดในปี 2564 ไปอีก 1 ปี โดยจะสิ้นสุดในปี 2565 เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาของการบังคับใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยสคร. ได้รายงานการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ รัฐวิสาหกิจฯ เสนอ คนร. ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2564

โดยในปี 2565 ให้รัฐวิสาหกิจยังคงดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านของแผนยุทธศาสตร์ รัฐวิสาหกิจฯ และให้เพิ่มเติม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม (BCG Model) คือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ ใน 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจ สีเขียว (Green Economy) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยขอให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี 2565 ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจฯ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้รัฐวิสาหกิจกำหนดและดำเนินแผนงาน / โครงการต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบให้ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 ให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเรื่องโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เกิดผลเป็น รูปธรรม

เป้าหมายการพัฒนา

รัฐวิสาหกิจสร้างเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม

แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

1. รัฐวิสาหกิจสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม สร้างความสามารถในการบริหารทรัพยากร และพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากร

2. รัฐวิสาหกิจมีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ และพลังงาน พัฒนาเชิงพื้นที่ตามระเบียบเศรษฐกิจเพื่อการกระจายการเติบโตทางสังคม และเพิ่มโอกาสการเข้าถึง และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ชุมชน

3. รัฐวิสาหกิจมีการยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาสาขายุทธศาสตร์ (เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ และการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์) เตรียมกำลังคน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ สร้างและพัฒนาตลาดด้วยการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พัฒนาปรับแก้กฎหมาย กฎระเบียบ และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก - 6 -

4. รัฐวิสาหกิจสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการพัฒนา เทคโนโลยีและองค์ความรู้ขั้นแนวหน้า รวมถึงการเชื่อมต่อยุคหน้า (5G Connectivity) ยกระดับความสามารถ ของกำลังคน และยกระดับเครือข่ายพันธมิตรต่างประเทศ

อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจในทุกประเด็นเป็นแนวนโยบาย ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์การเพื่อขับเคลื่อนให้เป็นแผนงานและกิจกรรม

4.9 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปีพ.ศ. 2560-2579)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดถือแผนและนโยบายของชาติทุกระดับยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยุทธศาสตร์กระทรวงฯ ได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางของทุกหน่วยงานในสังกัดในช่วงปีงบประมาณ 2560-2579 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่าง

สมดุล

พันธกิจ

- 1) ขับเคลื่อนและผลักดันยุทธศาสตร์และมาตรการ ด้านการอนุรักษ์ คุ่มครอง พื้นฟู และใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม
- 2) บูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
- 3) เสริมสร้างขีดความสามารถเชิงรุกขององค์กร พัฒนาระบบ กลไก และฐานข้อมูลในการบริหารจัดการ รวมทั้งการ ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ่มครอง พื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1 ป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าให้คงสภาพ ไม่ให้มี การบุกรุกทำลาย รวมทั้ง ฝั้าระวังป้องกันการเกิดไฟป่า

เป้าหมายที่ 2 การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้จากพื้นที่เสื่อมโทรม สร้างป่าเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ 3 เพิ่มความสมบูรณ์ของแนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และระบบนิเวศทางทะเล

เป้าหมายที่ 4 แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบ และเป็นธรรม

เป้าหมายที่ 5 ลดอัตราการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศลงอย่างมีนัยสำคัญ

เป้าหมายที่ 6 ทรัพยากรธรณีได้รับการบริหารจัดการอย่างสมดุล และยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน แบบมีส่วนร่วม เป็นธรรม และเพียงพอประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 รักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม

เป้าหมายที่ 1 จัดการและอนุรักษ์พื้นฟูทรัพยากรน้ำ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ 1 สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดี ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาและจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 1 แนวทางการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ลดก๊าซเรือนกระจกและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

เป้าหมายที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนากลไก ขีดความสามารถ ในการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศของประเทศ

เป้าหมายที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยง จากภัยพิบัติความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการ องค์การอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กร และพัฒนา การบริหารจัดการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง

อ.ส.พ. เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับ ประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวงดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ้มครอง ปันฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการ องค์การอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

4.10 แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นกรอบชี้แนะให้ภาคีการพัฒนาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะเวลา 5 ปี โดยได้มีการประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับปัจจุบัน คือปี พ.ศ. 2555 – 2559 โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การให้ความสำคัญต่อบทบาทและสิทธิของชุมชนตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รวมถึงมีความสอดคล้องและต่อยอดกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม และการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงในมิติต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรม สมดุล มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

เป้าประสงค์

- 1) มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
- 2) รักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- 3) ลดความเหลื่อมล้ำของสังคมด้วยการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรม
- 4) สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน
- 5) สร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ
- 6) สร้างสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 – 2559

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับฐานการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชนในทุกระดับ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาคนและสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ความเชื่อมโยงกับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

โดยใน 6 ยุทธศาสตร์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยตามแผนได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	
เป้าหมาย	แหล่งทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการสงวนรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ (การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ ต้องให้ทรัพยากรธรรมชาติสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุดและจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยทั่วถึง)
ตัวชี้วัด	- พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ - จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ (ลดลง) - สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพต่อพื้นที่ทั้งประเทศเพิ่มขึ้น โดยรักษาพื้นที่อนุรักษ์ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 19 และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 ไร่ - ร้อยละ 50 ของจังหวัดชายทะเล มีแผนบูรณาการการฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งที่ได้รับผลกระทบตามแนวทางการจัดการที่เหมาะสม - จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการจัดทาระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.11 แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 – 2564 ขึ้นเป็นแผนหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในมาตรา 6 ที่กำหนดให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยิ่ง ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 จนถึงแผนแม่บทฯ ฉบับปัจจุบัน นับเป็นฉบับที่ 4 ซึ่งได้นำแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพพ.ศ. 2545 – 2563 และเป้าหมายไอจีทีได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพมากำหนดเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ภายในปี พ.ศ.2564 ประชาชนมีชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องปรองดองกับธรรมชาติ โดยรัฐบาล และทุกภาคส่วนร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ ปั่นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. บูรณาการการบริหารจัดการเพื่อปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ ปั่นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยุติการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ
2. ยกระดับความสำคัญในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ เสริมสร้างความตระหนักของสังคมเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเศรษฐกิจสีเขียว รวมถึงการดำรงชีพและวิถีชีวิตของประชาชน

ยุทธศาสตร์และมาตรการ

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ	มาตรการที่ 1 : สร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและอนุวัติการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง มาตรการที่ 3 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์ ปั่นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ	มาตรการที่ 1 : อนุรักษ์ ปั่นฟู และปกป้องคุ้มครองระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม มาตรการที่ 2 : อนุรักษ์ ปั่นฟู และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน มาตรการที่ 3 : ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพและถิ่นที่อยู่อาศัย
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดคล้องกับแนวทาง	มาตรการที่ 1 : ปกป้องคุ้มครองและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุด มาตรการที่ 2 : ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
เศรษฐกิจสีเขียว	มาตรการที่ 3 : ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าและเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนางองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล	มาตรการที่ 1 : ส่งเสริมและพัฒนากิจการองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการที่ 2 : พัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจในทุกประเด็นเป็นแนวนโยบาย ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์การเพื่อขับเคลื่อนให้เป็นแผนงานและกิจกรรม

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ นำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20ปี) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี 5 เมษายน พ.ศ. 2559 มี วิสัยทัศน์ ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานองค์การ

เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล บรรลุผล แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงได้กำหนด กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ด้านคือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ภาพที่ 9 แผนภาพยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)

4.13 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดการมองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 - เดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและให้ความสำคัญกับเป้าหมาย เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ป่าพันธุ์ และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำ จัดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563

15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563

15.3 ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูแผ่นดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อม

15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

15.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม

15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการล่าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย

15.8 นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศบกและน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2563

15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่การวางแผนกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2563

โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1) ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2) ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

3) เพิ่มทุนการสนับสนุนในระดับโลกสำหรับความพยายามที่จะต่อสู้การล่าและการเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น

Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพที่ 10 ภาพรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG

4.14 เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant Conservation : GSPC)

Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ได้มีการประชุม COP ในปี 2002 เป็นกรอบยุทธศาสตร์ในการดำเนินการอนุรักษ์พืชในระดับโลกระดับภูมิภาคระดับชาติและระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงพันธมิตรภาครัฐและองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ GSPC มีเป้าหมายที่จะทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นเพื่อการทำงานร่วมกันในทุกระดับต่อการเข้าใจการอนุรักษ์และการใช้อย่างยั่งยืนทรัพยากรสมบัติมหาศาลในโลกของความหลากหลายของพืชในขณะที่เสริมสร้างจิตสำนึกและการสร้างกำลังการผลิตเพื่อรักษาและขยายพันธุ์ต่อไป ได้กำหนด 16 เป้าหมายผลที่มุ่งเน้นที่จะพบในปี 2020 เป้าหมายที่จะถูกรวมอยู่ในโครงการเฉพาะจากการทำงานของConvention on Biological Diversity (CBD) และยังทับซ้อนกับการทำงานในประเด็นข้ามภาคส่วนเช่นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นบทความ ความรู้แบบดั้งเดิมและความคิดริเริ่มอนุกรมวิธานระดับโลก

สวนพฤกษศาสตร์เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาของ GSPC และอยู่ในระดับแนวหน้าของการดำเนินการของเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในอนุกรมวิธานการพัฒนาโปรโตคอลสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนการอนุรักษ์แหล่งกำเนิดอดีตการศึกษาและการรับรู้ของประชาชนและความสามารถในการสร้างสวนมีเป้าหมาย GSPC ภายในโครงการทำงานอย่างต่อเนื่องและจำนวนของสวนพฤกษศาสตร์ระดับชาติทำหน้าที่เป็น GSPC หลัก (www.cbd.int/gspc/nfp.shtml)

กิจกรรมของสวนพฤกษศาสตร์ที่นำไปสู่การดำเนินการตามเป้าหมายของการ GSPC จะถูกเน้นตลอดทั้ง 3 ส่วนของเอกสารนี้

เป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช ปี 2020

เป้าหมายที่ 1 : พืชทุกชนิดรู้จักกันในโลกออนไลน์

เป้าหมายที่ 2 : ประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ของทุกคนที่รู้จักพันธุ์พืชเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์

เป้าหมายที่ 3 : ข้อมูลการวิจัยและผลเชื่อมโยงวิธีการที่จำเป็นในการใช้กลยุทธ์การพัฒนาใช้ร่วมกัน

เป้าหมายที่ 4 : อย่างน้อยร้อยละ 15 ของทุกพื้นที่ระบบนิเวศ พืชประเภทที่ปลอดภัยผ่านการจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือการบูรณะ

เป้าหมายที่ 5 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพื้นที่ที่สำคัญที่สุดสำหรับความหลากหลายของพืชของแต่ละภูมิภาคในระบบนิเวศการป้องกันด้วยการจัดการที่มีประสิทธิภาพในสถานที่สำหรับการอนุรักษ์พืชและความหลากหลายทางพันธุกรรม

เป้าหมายที่ 6 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพื้นที่การผลิตในแต่ละภาคควบคุมแบบยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืช

เป้าหมายที่ 7 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของการอนุรักษ์สายพันธุ์ที่ถูกคุกคามในโลกของความหลากหลายของพืช

เป้าหมายที่ 8 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามสะสมแหล่งกำเนิดที่ดีในประเทศต้นทางและอย่างน้อยร้อยละ 20 สำหรับรายการการฟื้นตัวและการบูรณะ

เป้าหมายที่ 9 : 70 เปอร์เซนต์ของความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชและป่าอื่น ๆ พันธุ์พืชทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีคุณค่าป่าสงวนซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาและการบำรุงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายที่ 10 : มีประสิทธิภาพการจัดการมีแผนในสถานที่เพื่อป้องกันการรุกรานทางชีวภาพและการจัดการพื้นที่ที่สำคัญสำหรับความหลากหลายของพืชที่มีการบุก

เป้าหมายที่ 11 : ไม่มีสายพันธุ์ของพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์โดยการค้าระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 12 : เก็บเกี่ยวผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจากพืชป่าอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 : ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมใหม่อาหารท้องถิ่น แนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรบำรุงรักษาพืชหรือเพิ่มตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการใช้การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนความปลอดภัยของอาหารในท้องถิ่นและการดูแลสุขภาพ

เป้าหมายที่ 14 : ความสำคัญของความหลากหลายของพืชจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์รวมอยู่ในการศึกษาและให้ประชาชนตระหนัก

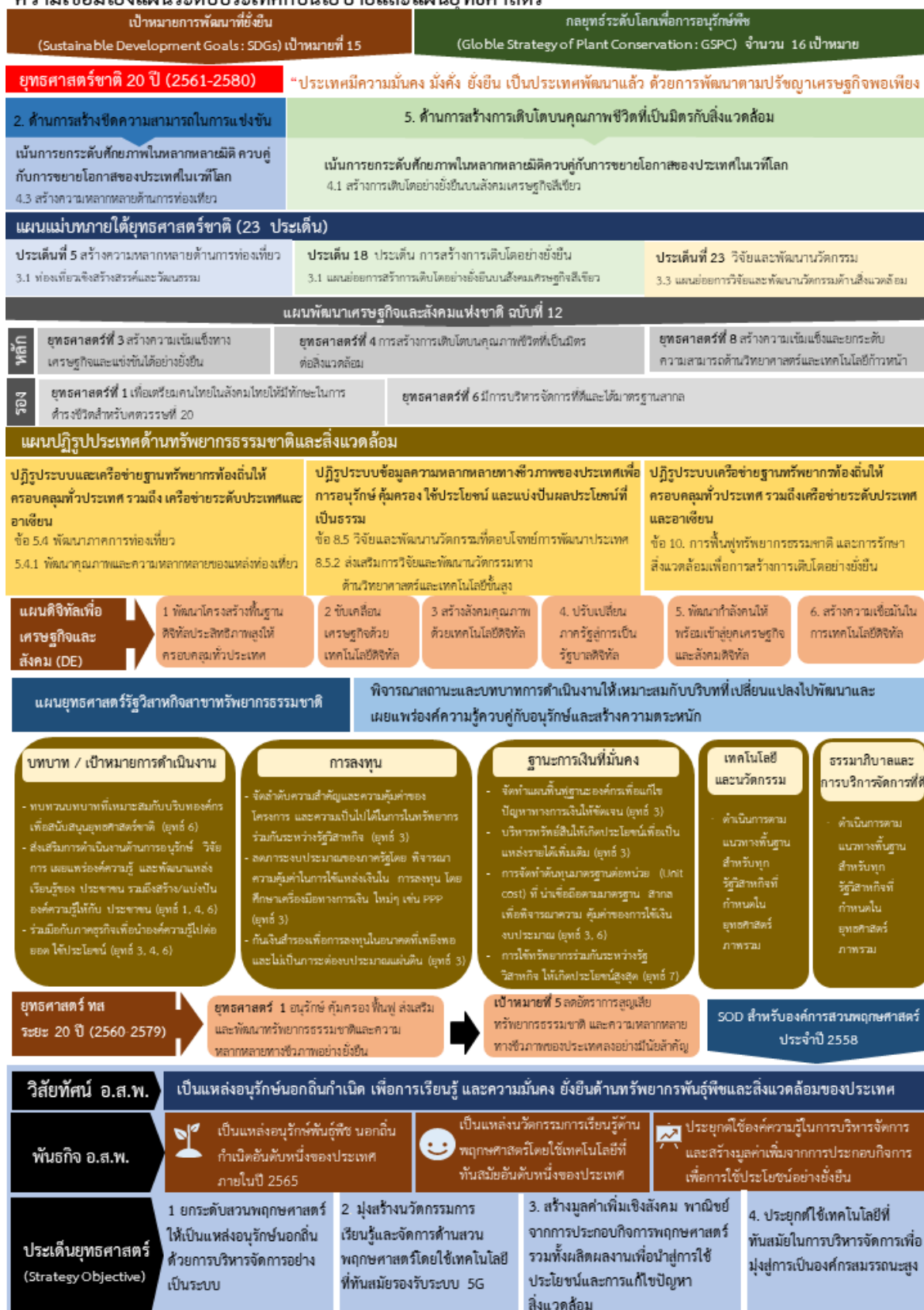
เป้าหมายที่ 15 : จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมในการทำงาน เพียงพอตามความต้องการของประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์นี้

เป้าหมายที่ 16 : สถาบันเครือข่าย ความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชที่มากขึ้นในระดับประเทศระดับภูมิภาคระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์นี้

ที่มา : *International Agenda of Botanic Gardens in Conservation Botanic Gardens 2nd edition, Conservation International (BGCI), November 2012.*

จากนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องจึงได้จัดทำเป็นผังภาพแสดงความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ อ.ส.พ ดังนี้

ความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์

ภาพที่ 11 ภาพแสดงความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 5

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรการดำเนินงาน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรการดำเนินงาน

สำนักส่งเสริมและกิจการพหุศาสตร องค์กรสวนพหุศาสตร ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงธุรกิจ โดยนำเครื่องมือ มาวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (PESTEL) โดยวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่อาจมีต่อการตัดสินใจที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานภายในองค์กร และการสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์กรในระยะยาว เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย 6 กลุ่มปัจจัย คือ

- 1) การเมือง (Political)
- 2) เศรษฐกิจ (Economic)
- 3) สังคม (Social)
- 4) เทคโนโลยี (Technological)
- 5) สิ่งแวดล้อม (Environment)
- 6) กฎหมาย (Law)

การวิเคราะห์ 6 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อธุรกิจ (PESTEL analysis) รายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเมือง (Political)

1.1 การบริหารจัดการงบประมาณ

รัฐวิสาหกิจได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 จำนวน 130,586.42 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.21 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 23,205.88 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 15.03 จากข้อมูลดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์การสวนพหุศาสตรจำเป็นต้องมีการจัดหารายได้เพิ่ม เนื่องจากงบประมาณจากรัฐบาลลดน้อยลง ซึ่งรายได้ขององค์การสวนพหุศาสตร มี 2 ช่องทางดังนี้

1. งบประมาณจากรัฐบาล
2. การหารายได้จากการท่องเที่ยวและการให้บริการ

1.2 สถานการณ์โรคระบาด COVID – 19 ส่งผลต่อนโยบายรัฐบาลและ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน

พระราชกำหนด (พ.ร.ก.) หรือ รัฐกำหนด (Emergency Decree) หมายถึง กฎหมายรูปแบบหนึ่งซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของคณะรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญวางไว้ว่าเป็นกรณีฉุกเฉิน ที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความ

ปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะหรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการภาษีอากรหรือเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระราชกำหนดมีผลใช้บังคับได้ตั้งพระราชบัญญัติ ดังนั้นพระราชกำหนดจึงแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกพระราชบัญญัติได้

ข้อกำหนดหรือข้อห้าม พ.ร.ก. ฉุกเฉิน

- พ.ร.ก.ฉุกเฉิน คือ

กฎหมายที่ให้อำนาจพิเศษแก่รัฐบาลในการควบคุมสถานการณ์ที่อาจกระทบต่อ

ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ

เพื่อความปลอดภัยของประเทศ

- ข้อห้าม ตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน (ม.9)
- ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคสสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน
- ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่ายหรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือสิ่งพิมพ์

หรือสื่ออื่นใดที่มีตนบิดเบือน

ข้อมูลข่าวสาร

- ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม หรือยานพาหนะ
- ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไป หรืออยู่ในสถานที่ใดๆ
- ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ ที่กำหนดภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อความปลอดภัย

ล็อกดาวน์ หรือ การปิดประเทศ

เป็นการยกระดับมาตรการในการสกัดกั้นการระบาดของโรคระบาด ถือเป็นมาตรการสร้างความปลอดภัยให้กับส่วนรวมในการควบคุมโรคระบาดได้ แต่แลกมาด้วยผลกระทบทางเศรษฐกิจ

สิทธิส่วนบุคคลถูกจำกัด อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่ควบคุมการเดินทาง การยกเลิกกิจกรรมพื้นที่สาธารณะ ไปจนถึงการกักตัวในบ้านพัก จากนโยบายดังกล่าว

ส่งผลโดยตรงต่อการท่องเที่ยวและการใช้บริการสวนพฤกษศาสตร์ ทำให้การท่องเที่ยวลดน้อยลง การเดินทางถูกจำกัด และการยกเลิกกิจกรรมกลุ่ม

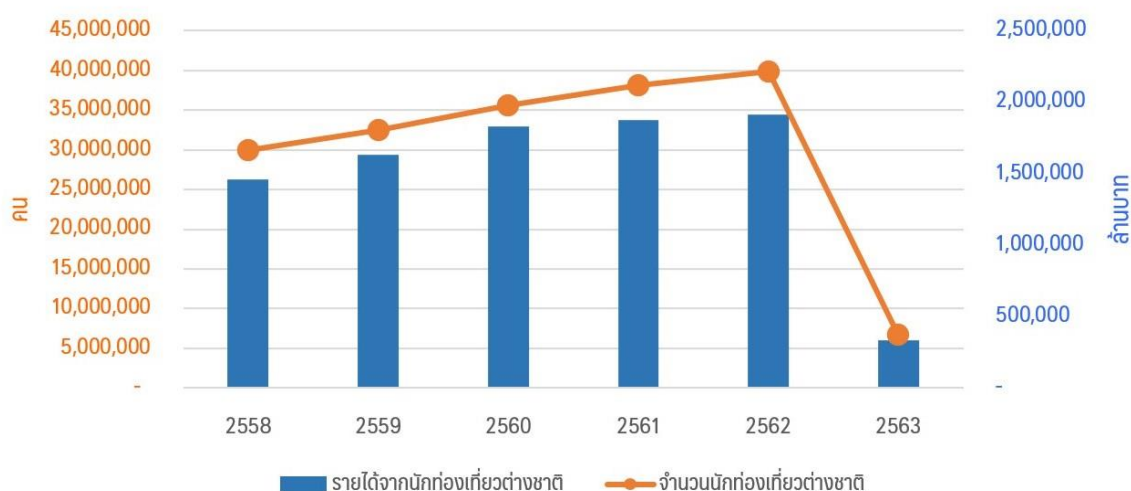
จากปัจจัยทางการเมืองที่เป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า การเมืองมีผลต่อการวางนโยบายในระดับประเทศทั้งในด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมตลอดจนการพิจารณาถึงความจำเป็นหรือบทบาทขององค์กรภาครัฐที่อาจสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การเมืองที่ไม่แน่นอน ทั้งในเชิงรูปแบบองค์กร นโยบาย การกำกับดูแล เป้าหมาย วัตถุประสงค์องค์กร

ตลอดจนการบริหารจัดการซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานองค์การสวนพฤกษศาสตร์

ซึ่งจะต้องวางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ที่สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรสามารถก้าวผ่านสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมั่นคง

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทยและการท่องเที่ยวโลกอย่างมาก ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศหยุดชะงัก รวมถึงส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยจากข้อมูลล่าสุดของ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยสะสมระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 6.7 ล้านคน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2562 ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 39.9 ล้านคน หรือหดตัวประมาณร้อยละ 83.2 นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเป็นอย่างมาก โดยในช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม 2563 รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ 332,013 ล้านบาท ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ซึ่งอยู่ที่ 1,911,808 ล้านบาท (ลดลงร้อยละ 82.6) (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

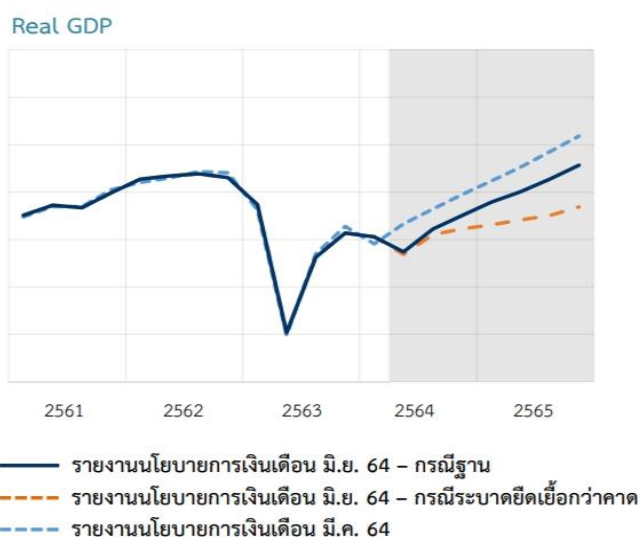
หากพิจารณาผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อภาคธุรกิจในประเทศไทย จากการวิเคราะห์ของศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ พบว่าอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความเสี่ยง (Exposure) สูงเนื่องจากเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโควิด-19 จากการที่จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงโดยตรง

แนวโน้มสถานะเศรษฐกิจไทย พ.ศ. 2565

โจทย์ที่สำคัญที่สุดขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ คือการจัดการรายได้ โดยเมื่อพิจารณาจากสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน และแนวโน้มเศรษฐกิจปี 2565 นั้นชะลอลงจากเดิม ตามสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ที่ยืดเยื้อและรุนแรงขึ้นและการเติบโตทางเศรษฐกิจยังเผชิญกับความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ

	2563*	2564 ^E	2565 ^E
อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ	-6.1	1.8	3.9
		(3.0)	(4.7)
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	-0.8	1.2	1.2
		(1.2)	(1.0)
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	0.3	0.2	0.3
		(0.3)	(0.4)

รายงานนโยบายทางการเงิน มิถุนายน 2564

รายงานนโยบายทางการเงิน (GDP) มิถุนายน 2564

ประมาณการเศรษฐกิจไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2564

1. ประเทศไทยสามารถควบคุมการระบาดระลอกสามของ COVID-19 ได้ภายในช่วงต้นไตรมาสที่ 4 ปี 2564
2. ประเทศไทยสามารถจัดหาและกระจายวัคซีนป้องกัน COVID-19 ได้อย่างน้อย 100 ล้านโดสภายในปี 2564 ตามเป้าหมายของรัฐบาล แต่การระบาดที่รุนแรงและยืดเยื้อทำให้แผนการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติล่าช้าออกไป

3. ประเมินการนี้ได้รวมเม็ดเงินกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม จากการออก พ.ร.ก. กู้เงินฯ ฉบับใหม่ 5 แสนล้านบาท

อย่างไรก็ตามแม้แนวโน้มของเศรษฐกิจไทยในปี 2565 จะฟื้นตัวจากโควิดอย่างต่อเนื่องจากปี 2564 แต่การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยยังมีข้อจำกัด ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนสูงมาก ดังปรากฏอยู่ในคำแถลงนโยบายการดำเนินงานประจำปี 2565 ของนายกรัฐมนตรีพบว่ามีประเด็นที่เป็น “ความเปราะบาง” ได้แก่

1. การฟื้นตัวที่ล่าช้าของภาคการท่องเที่ยว ที่เกิดจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่มีความรุนแรงและยืดเยื้อมากกว่าที่คาดการณ์ไว้
2. ความล่าช้าของการกระจายวัคซีน ในประเทศที่จะส่งผลต่อการแพร่ระบาดที่เพิ่มขึ้นจนนำไปสู่การดำเนินมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
3. ภาคธุรกิจและครัวเรือนมีความเปราะบางมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และครัวเรือนที่ยังไม่ฟื้นตัวจากการระบาดระลอกแรกและได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากการระบาดระลอกใหม่ ทำให้รายได้และความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ทำให้หนี้ครัวเรือนสูงขึ้น
4. ความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยแล้ง ที่จะส่งผลต่อรายได้และกำลังซื้อของภาคเกษตร
5. ความผันผวนของเศรษฐกิจและระบบการเงินโลกที่จะส่งผลต่อภาคการส่งออกของไทยจนกระทบกับเศรษฐกิจในภาพรวม

ซึ่งความผันผวนของเศรษฐกิจในส่วนนี้ทำให้คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ได้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายต่อเนื่องในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2564 ที่ 0.5 % และมีแนวโน้มที่จะคงเพื่อให้ภาวะการเงินโดยรวมมีความผ่อนคลาย สนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจที่ยังมีความไม่แน่นอนสูง รวมถึงการช่วยเหลือภาระดอกเบี้ยของลูกหนี้และเอื้อให้ต้นทุนทางการเงินของการปรับโครงสร้างหนี้อยู่ในระดับต่ำ

แต่เมื่ออัตราเงินเฟ้อกำลังเร่งตัวขึ้นและธนาคารกลางสหรัฐฯอาจต้องพิจารณาปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายความเสี่ยงที่ กนง.อาจต้องปรับอัตราดอกเบี้ยขึ้นก็จะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตซึ่งเมื่อดอกเบี้ยสูง ต้นทุนทางการเงินของประชาชนและภาคธุรกิจก็จะสูงขึ้นด้วย

แม้แนวทางเศรษฐกิจจะฟื้นตัวขึ้นตามทิศทางเศรษฐกิจโลก การกระจายวัคซีนโควิด-19 ให้กับประชากรที่จะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจไทยในปี 2565 เดินหน้า และภาวะเศรษฐกิจขยายตัวได้มากขึ้น แต่ถือว่ามีความเสี่ยงต่างๆอยู่มากที่ยังถือว่าเป็นความเสี่ยงและทำให้เศรษฐกิจไทยยังมีความเปราะบางอยู่ไม่น้อย

จากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเห็นได้ว่า จากสถานการณ์ความไม่แน่นอน อาจส่งผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งยังมีปัญหาในด้านการเดินทาง โรคระบาด และความไม่พร้อมของประชาชน ในสิ่งที่องค์กรสามารถดำเนินการได้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปการลงทุน ที่จะต้องมีการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจต่อไป อาจต้องเร่งในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุนการฟื้นตัว

3. ปัจจัยด้านสังคม (Social)

1. การบริหารจัดการโควิด

- การกระจายวัคซีน การบริหารจัดการวัคซีน ส่งผลต่อการท่องเที่ยวที่อาจเพิ่มสูงขึ้น
- พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาด ส่งผลต่อความมั่นใจด้านสาธารณสุข
- สภาพสังคมหลัง Covid 19 และความตระหนักของผู้คนอาจเปลี่ยนแปลงไป ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเรื่อง สุขภาพ การป้องกัน ความปลอดภัยจากเชื้อโรค
- รูปแบบการให้บริการตามอิทธิพลของ การระบาดส่งผลต่อ การใช้ชีวิต และการอยู่ที่มีลักษณะเป็น Touchless

2. ความตระหนักเรื่อง สุขภาพร่างกาย (Health Con)

- สังคมให้ความสนใจกับการฟื้นฟูสุขภาพ (Re habitation) มากขึ้นส่งผลให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องปรับกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงดูดคนกลุ่มนี้ โดยมีการผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับกลุ่มดังกล่าว
- ความตระหนักด้านสุขภาพ ส่งผลให้ลูกค้าส่วนมากสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และทาง องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถบริหารจัดการพื้นที่สำหรับความต้องการของแต่ละกลุ่มผู้ใช้
- ความสนใจเรื่องพืชสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ
- สภาพแวดล้อมบำบัด ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

3. แนวโน้มความสนใจของคนทำงาน หรือ Digital Nomad มองหาสถานที่ทำงาน แบบ Co workspace และมีส่วนตัวสูง (Private area) ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของ อ.ส.พ. ที่ดึงดูดให้กลุ่มนี้มาใช้พื้นที่ นอกจากการท่องเที่ยว

4. จากสถานการณ์โรคระบาด คนอยู่บ้านมากขึ้น การใช้ชีวิตมุ่งเน้น ออนไลน์มากขึ้น อ.ส.พ. ต้องปรับตัว เพื่อให้สามารถให้บริการในลักษณะนี้ได้ อาทิ การขายคอร์สการปลูกพืชออนไลน์

5. ความตระหนักเรื่อง ความพิการ ผู้สูงอายุมีมากขึ้น การออกแบบและการจัดการของ อ.ส.พ. ต้องปรับตัวให้เข้ากับ ความตระหนักและจัดทำสินค้า บริการ ที่สอดคล้องกับกลุ่มนี้

6. ความแตกต่างของแต่ละกลุ่มลูกค้า ทาง อ.ส.พ. ต้องพัฒนาแนวทางการตลาดการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายหรือความต้องการของแต่ละรุ่น

นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่สำคัญในการนำสถานการณ์สังคมต่างๆ มาเปลี่ยนแปลงการให้บริการ และมุ่งประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ เช่น การจัดวางระบบบริการการใช้จ่ายผ่านระบบ Online หรืออาจให้ความสำคัญกับพืชเศรษฐกิจเพื่อนำมาก่อให้เกิดประโยชน์ในสวนพฤกษศาสตร์เป็นต้น สามารถปรับแนวทางการจัดกิจกรรมให้รองรับได้ในอนาคต

7. การวิเคราะห์กลุ่มลูกค้า

จากข้อมูล รายงานสถิติคณะที่เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ใน 2564 จากการเก็บข้อมูลพบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมสวนแบ่งตามระดับการศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 18,214 คน จำแนกดังนี้

ระดับอนุบาล	869	คน หรือคิดเป็น 4%
ระดับประถมศึกษา	6,940	คน หรือคิดเป็น 34%
ระดับมัธยมศึกษา	8,239	คน หรือคิดเป็น 38%
ระดับมหาวิทยาลัย	1,726	คน หรือคิดเป็น 17%
คณะครู อาจารย์	440	คน หรือคิดเป็น 7%

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า นักท่องเที่ยวหรือกลุ่มผู้เข้าชมสวนฯ ส่วนใหญ่คือกลุ่ม Generation Z และ Y คือช่วงการศึกษาประถมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย สามารถนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการตลาดจากกลุ่มผู้เข้าชมได้ดังนี้

การแบ่ง Generation ตามปี พ.ศ. เกิด
Baby Boomer เกิดช่วง 2491 – 2507
Generation X เกิดช่วง 2508 – 2522
Generation Y เกิดช่วง 2523 – 2540
Generation Z เกิดช่วง 2541 – 2552
Generation Alpha เกิดช่วง 2553 เป็นต้นไป

กลุ่ม Baby Boomer คือ กลุ่มคนที่มีอายุ 54 ปีขึ้นไป สนใจเรื่องเทคโนโลยี เสพสื่อออนไลน์ ร่ำรวยทั้งเงินทองและเวลา มีกำลังซื้อที่สูง รักการท่องเที่ยวอย่างมีข้อมูล ชอบเที่ยวสถานที่แปลก ๆ ชอบดูคอนเสิร์ตวงเก่าๆ โดย Baby Boomer ไม่ค่อยสนใจกับ Influencer รุ่นใหม่ จะให้ความสนใจคนรุ่นราวคราวเดียวกันมากกว่า กลุ่ม Baby Boomer เป็นกลุ่มที่ดูแลสุขภาพ สินค้าที่เหมาะสมจะลงทุนกับคนกลุ่มนี้ เช่น สินค้าเพื่อสุขภาพ ประกันสุขภาพ ประกันชีวิต บริการท่องเที่ยว อุปกรณ์อำนวยความสะดวก ต่าง ๆ รวมถึงอาหารประเภทที่ดีต่อสุขภาพทั้งกายและใจ เช่น Medical food บำรุงป้องกันโรคต่าง ๆ ตามวัย เป็นต้น เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญต่อการบริการที่บริการด้วยความใส่ใจ หรือประสบการณ์ที่มีความพรีเมียม คือ มองหาสิ่งที่ดีและคุ้มค่าต่อการจ่าย

กลุ่ม Generation X กลุ่มนี้จะมีอายุ 38 – 53 ปี คนกลุ่ม Gen X มีจำนวนมากที่สุดในโลก เป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายเงินมากเมื่อเปรียบเทียบกับเจนอื่น มีพลังในการใช้จ่าย ต้องดูแลครอบครัว มีภาระเยอะ จึงมีความรอบคอบในการใช้จ่ายเงินมาก เป็นกลุ่มที่ใช้เงินเป็น แต่อะไรที่จำเป็น ถึงจะแพงแค่ไหน ก็สามารถลงทุนจ่ายได้โดยไม่ลังเล มักจะใช้จ่ายเงินไปกับการทานข้าวนอกบ้าน เที่ยว ดูหนัง เป็นช่วงวัยที่ก้าวขึ้นสู่จุดสูงสุดของหน้าที่การงาน ดังนั้นจะให้ความสำคัญกับ Work Life Balance โดย Gen X จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำงานและธุรกิจ คนกลุ่มนี้กลัวตกข่าว จึงรับข่าวสารทางออนไลน์ผ่านสำนักข่าวที่เป็นทางการและคนใกล้ชิดมาก ส่วนช่วงวันหยุดพักผ่อน Gen X มักใช้เวลากับโซเชียลมีเดีย โดยมีการใช้งานแอปพลิเคชัน LINE มากที่สุด ดังนั้นการทำการตลาดผ่านไลน์กับคนกลุ่มนี้น่าจะได้ผลดี รวมถึง Facebook และการทำ Seeding เพราะคนกลุ่มนี้ชื่นชอบการเข้าไปอ่านบทความที่เป็นเหมือน Community สำหรับการอ่านและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างจริงจัง

กลุ่ม Generation Y กลุ่มนี้จะมีอายุ 21 – 37 ปี โดยกลุ่มนี้ Gen Y เป็นกลุ่มคนที่โตมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี คนวัยนี้จึงมีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดเมื่อเทียบกับ Gen อื่น ๆ นิยมเสพสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ LINE, Facebook, Youtube เป็นต้น เติบโตมาพร้อมกับความสะดวกสบาย ความเป็นตัวของตัวเองสูง จึงไม่ชอบการถูกบังคับ ดังนั้นสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับคนกลุ่มนี้จะต้องออกมาในรูปแบบที่สะดวกสบาย ทันสมัย ดูดี มีรสนิยม ต้องเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว หากเป็นสินค้าที่มีดีไซน์แปลกตา มีแนวโน้มจะถูกถ่ายรูปลงสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้ทันที เป็นการช่วยโปรโมทสินค้าไปในตัว คน Gen Y เป็นคนค่อนข้างเปื่อง่าย ดังนั้นสินค้าจะต้องมีช่วงอายุสินค้าที่ไม่ยาวนาน และต้องเปลี่ยนไปตามกระแส ช่องทางการจัดจำหน่ายและบริการหลังการขาย จะต้องอำนวยความสะดวก รวมถึงต้องสร้างความประทับใจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อซ้ำและเกิดการบอกต่อ

กลุ่ม Generation Z กลุ่มนี้จะมีอายุ 8-20 ปี เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี มีพฤติกรรมชอบหาความสุขหรือสร้างความบันเทิงให้ตนเอง โดยมีกิจกรรมที่นิยมทำ อาทิเช่น ดูหนังหรือซีรีส์ ฟังเพลง เป็นต้น สำหรับกลุ่มนี้จะนิยมเสพสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย เช่น นิยมติดตามข้อมูลข่าวสารผ่าน

Twitter นิยมใช้ LINE ติดต่อกับเพื่อน นิยมใช้ Instagram ในการติดตามศิลปิน เป็นต้น การที่คนกลุ่มนี้นิยมเสพสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ผู้บริโภคกลุ่ม Gen Z มักจะค้นหาข้อมูลสินค้าและบริการที่ต้องการด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งนิยมซื้อสินค้าออนไลน์ จากการที่เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ทำให้ช่วงก่อนการตัดสินใจซื้อสินค้าต่าง ๆ GEN Z จะสามารถศึกษาและหาข้อมูลสิ่งที่ต้องการจากอินเทอร์เน็ต ผู้ประกอบการธุรกิจจึงควรมีการประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านทางเว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีข้อมูลของสินค้าอย่างละเอียด แต่มีข้อควรระวัง คือ ไม่ควรการยับยั้งการขายตรง ๆ เพราะคนในกลุ่มนี้ไม่ชอบการยับยั้ง ทั้งนี้ คนกลุ่มนี้จะชอบเสพคอนเทนต์วิดีโอ และเชื่อถือ Micro Influencer ดังนั้น Micro Influencer จะมีผลต่อการตัดสินใจของคนกลุ่มมาก

กลุ่ม Generation Alpha กลุ่มนี้จะมีอายุน้อยกว่า 8 ปี เป็นเด็กที่โตมาพร้อมกับเทคโนโลยีสุดล้ำรอบตัว ไม่ใช่แค่ Tablet แต่ยังโตมากับ AI และระบบการสั่งการด้วยเสียงหรือ Voice Assistants ที่อยากได้อะไรแค่บอก ไม่ต้องกดหรือพิมพ์หาอีกต่อไป มีการเรียนรู้จาก YouTube จะมองเทคโนโลยีเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน ในมุมมองของนักการตลาด Gen Alpha ยังเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทำการบ้านอย่างหนัก เพราะนอกจากความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีแล้ว คนกลุ่มนี้ยังมีแนวโน้มจะขี้เบื่อ มีความอดทนต่ำและอารมณ์ร้อน ซึ่งเป็นผลข้างเคียงจากวิวัฒนาการเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกมาตั้งแต่เกิด คนกลุ่มนี้ถูกปลูกฝังเรื่อง Well-being ตั้งแต่เด็ก ทำให้จะใส่ใจกับอาหารการกินและสุขภาพอย่างมาก เพราะพ่อแม่พวกเขาปลูกฝังนิสัยเหล่านี้มา ให้ คนกลุ่ม Alpha นี้ มีอิทธิพลต่อคนเจน Y ที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้น ถ้าอยากเจาะคนกลุ่มนี้ ต้องทำความเข้าใจเจน Y ด้วย โดยต้องสื่อสาร ให้ข้อมูลถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับลูก เพราะการตัดสินใจของพ่อแม่ทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับลูก ให้ความสำคัญลูกมากที่สุด

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology)

- การสื่อสารการตลาด (Marketing Communication)

หมายถึงการสื่อความหมายของกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ และสร้างการยอมรับระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค โดยมุ่งหวังให้เกิดผลสำคัญคือช่วยกระตุ้นการขาย และสร้างความจงรักภักดีของลูกค้า กิจกรรมการสื่อสารการตลาดจึงประกอบด้วยส่วนสำคัญคือ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง

บทบาทและหน้าที่ของงาน Marketing & Communication ภาพลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดจะเกิดขึ้นและคงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องยืนยาว ตลอดจนมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีตลอดเวลา และสามารถส่งเสริมการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัย

กระบวนการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two-way Communication) และ การสื่อสารเพื่อชักจูงใจ (Persuasive Communication) โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนดังนี้

- สำรวจวิเคราะห์ภาพลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดของบริษัทที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- วิเคราะห์ส่วนผสมทางการตลาดและเป้าหมายทางการตลาดของธุรกิจ
- กำหนดเป้าหมายภาพลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดที่พึงประสงค์
- กำหนดเครื่องมือ (Tools) การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือ อัตลักษณ์ขององค์การ (Corporate Identity) ซึ่งต้องมีทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกายภาพ (Physical) อันประกอบด้วยรูปทรง เส้น สี ที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสได้โดยตรง ตั้งแต่อาคารสำนักงาน การตกแต่งสถานที่ ป้ายสัญลักษณ์ เครื่องแบบพนักงาน ชั้นวางสินค้า ฯลฯ และในด้านกิจกรรมดำเนินงาน (Performance) เช่น การจัดกิจกรรมทางการตลาด การจัดโครงการรณรงค์เพื่อสังคม ฯลฯ
- การเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดและการวางแผนการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมทั้งแผนกิจกรรม และแผนการใช้สื่อในทุก ๆ เครื่องมือ โดยมีหัวข้อสำคัญหรือแนวคิดหลัก (Theme) เป็นตัวควบคุมข่าวสารในทุกเครื่องมือให้มีความเป็นเอกภาพตลอดทั้งโครงการ
- ปฏิบัติการสื่อสารตามแผนโดยอาศัยกลยุทธ์การใช้สื่อและการนำเสนอสารที่เป็นเอกภาพ

● E-book (Electronic Book)

หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่สามารถอ่านเอกสารผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ มือถือ แท็บเล็ต ทั้งในระบบออนไลน์ และออฟไลน์ คุณลักษณะของ E-book คือสามารถเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ของหนังสือ และเว็บไซต์ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้อ่านหรือผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังสามารถสอดแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหวแบบทดสอบ และคำสั่งพิมพ์ ประการสำคัญหนึ่งคือ สามารถปรับปรุงให้มีความทันสมัยได้ตลอดเวลา เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสื่อสารข้อมูลและความรู้ไปยังผู้ศึกษาได้

● Online Marketing

การตลาดออนไลน์ (Online Marketing) คือ การทำการตลาดในสื่อออนไลน์ เช่น โฆษณา Facebook, โฆษณา Google, โฆษณา Youtube, โฆษณา Instagram มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้สินค้าของเราเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น โดยใช้วิธีต่างๆ ในการ โฆษณาเว็บไซต์ หรือ โฆษณาขายสินค้าที่จะนำสินค้าของเราไปเผยแพร่ตามสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเกิดความสนใจ จนกระทั่งเข้ามาใช้บริการหรือซื้อสินค้าของเราในที่สุด โดยการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) สามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น

Search Engine Marketing คือ การตลาดออนไลน์บน Search Engine เป็นการทำให้สินค้าของเราติดอันดับการค้นหาในลำดับแรกๆ ซึ่งจะทำให้เราถูกค้นพบได้ง่ายและถูกคลิกได้บ่อยกว่าเว็บไซต์ที่อยู่ด้านล่างหรืออยู่ในหน้าถัดไป แบ่งออกเป็น SEO (การทำเว็บไซต์ของเราให้ติดอันดับของ Google) และ PPC (การซื้อโฆษณาบน Google)

Email Marketing คือ การตลาดออนไลน์ที่ทำผ่านอีเมล เพื่อส่งข่าวสาร โปรโมชั่นต่างๆ ถึงลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เป็นการตลาดที่ต้นทุนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับการตลาดในรูปแบบอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการตลาดออนไลน์ที่ตรงกลุ่ม และสามารถเข้าถึงผู้รับภายในเวลาอันรวดเร็ว

Social Media Marketing คือ การตลาดออนไลน์ที่ทำผ่าน Social Network เช่น Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest, Tiktok ฯลฯ ซึ่ง Social Media Marketing กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะมีสถิติการใช้งานที่สูงกว่าแหล่งออนไลน์ประเภทอื่น

- Internet of Thing (IoT)

Internet of Things (IoT) คือ การที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้ด้วยอินเทอร์เน็ต โดยไม่ต้องป้อนข้อมูล การเชื่อมโยงนี้ช่วยให้เราสามารถสั่งการควบคุมการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ไปจนถึงการเชื่อมโยงการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ากับการใช้งานอื่นๆ จนเกิดเป็นบรรดา Smart ต่างๆ ได้แก่ Smart Device, Smart Grid, Smart Home, Smart Network, Smart Intelligent Transportation ทั้งหมดที่เราเคยได้ยินนั่นเอง ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงสื่อกลางในการส่งและแสดงข้อมูลเท่านั้น

กล่าวได้ว่า Internet of Things นี้ได้แก่การเชื่อมโยงของอุปกรณ์อัจฉริยะทั้งหลายผ่านอินเทอร์เน็ตที่เรานี้กออก เช่น แอปพลิเคชัน แวนตาไกลกลาส รองเท้าวิ่งที่สามารถเชื่อมต่อข้อมูลการวิ่ง ทั้งความเร็ว ระยะทาง สถานที่ และสถิติได้

Internet of Things มีผลกระทบต่อโลกของเรา เรารู้ว่า IoT ส่งผลกระทบต่อชีวิตของเราในวันนี้อย่างไรเนื่องจากปริมาณและความหลากหลายของการสตรีมข้อมูลขนาดใหญ่จาก IoT ขยายและพัฒนาเทคโนโลยีการวิเคราะห์

การทำงานของ Internet of Thing ร่วมกับเทคโนโลยีอื่นๆ

การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์สตรีมมิ่ง

Internet of Things ตอบสนองความต้องการสูงในการจัดการข้อมูลสำหรับการสตรีมข้อมูลขนาดใหญ่จากเซ็นเซอร์ เทคโนโลยีการประมวลผลสตรีมเหตุการณ์ - มักเรียกว่าการวิเคราะห์สตรีมมิ่ง - ทำการจัดการข้อมูลแบบเรียลไทม์และการวิเคราะห์ข้อมูล IoT เพื่อทำให้มีค่ามากขึ้น ความสามารถหลัก ได้แก่ การกรองการทำให้เป็นมาตรฐานการแปลงการรวมการสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์เชิงเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่

IoT เป็นผู้มีส่วนช่วยสำคัญในการรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ปริมาณข้อมูลขนาดใหญ่ความเร็วและความหลากหลายของธุรกิจข้อมูลที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างที่รวบรวมได้ทุกวัน การรับค่าจากข้อมูลขนาดใหญ่ใน IoT ต้องการการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เทคนิคที่เกี่ยวข้องรวมถึงการวิเคราะห์การคาดการณ์การทำ

เหมือนข้อความการประมวลผลบนคลาวด์ ทำเหมือนข้อมูลทะเลสาบข้อมูลและ Hadoop องค์กรส่วนใหญ่ใช้การผสมผสานเทคนิคเหล่านี้เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจาก IoT

ปัญญาประดิษฐ์

ปัญญาประดิษฐ์สามารถคำนวณมูลค่าของ IoT ได้โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดจากอุปกรณ์ที่เชื่อมต่ออัจฉริยะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และปัญญารวม เทคนิคหลักที่ AI ใช้คือการเรียนรู้ของเครื่องการเรียนรู้วิธีการประมวลผลภาษาธรรมชาติและการมองเห็นด้วยคอมพิวเตอร์

● E learning, Learning Platform, Visual Reality

E-learning คือ การเรียนรู้ผ่านผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อเทคโนโลยีหรือออนไลน์ ที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่เรียน ผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ และทางผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องที่ตนเองต้องการ

อะไรบ้างที่เป็น E-learning เช่น

- คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- การสอนบนเว็บไซต์
- การเรียนออนไลน์
- การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม

การเรียนรู้ผ่านระบบ E-learning นั้นมีความแตกต่างจากการเรียนในห้องเรียนแบบเดิมอย่างชัดเจน ที่จากเดิมต้องเรียนในช่วงเวลาตามตารางเรียน และบางครั้งเกิดการรบกวนจากสภาพแวดล้อม ทำให้ได้สาระการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์จึงเข้ามาช่วยลบข้อเสียในส่วนนี้

E-learning สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

การเรียนรู้ผ่านระบบ E-learning ถูกปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอหรือการสอนไปได้หลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความตื่นตาตื่นใจในขณะที่เรียน รวมถึงใส่สื่อช่วยสอนได้หลายประเภท เช่น วิดีโอ เสียง กราฟิก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถใส่ เกม (Gamification) แบบทดสอบ การบ้าน ลงไปในสื่อการสอนออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปทำเพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาได้เช่นเดียวกัน

ความสำคัญของระบบ E-Learning

1. การเรียนรู้กับผู้ใหญ่ในวัยทำงาน

สำหรับการทำงานในวัยผู้ใหญ่ นั้นยังมีอายุหรือตำแหน่งงานที่สูงขึ้น การแบ่งเวลาว่างไปเรียนต่อหรือหาความรู้ในห้องเรียนนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย สถานศึกษาหลายแห่งรวมถึงสถาบันที่ทำการสอนเฉพาะด้านจึงมี

การนำเอา E-learning มาประยุกต์เป็นการเรียนรูปแบบออนไลน์ที่ช่วยให้คนทำงานที่มีเวลาน้อยได้จัดตารางเรียนของตนเองให้เหมาะสม ซึ่งการสอนในผู้ใหญ่้วยทำงานนั้น เนื้อหาและรูปแบบการสอนต้องไม่เหมือนกับคนทั่วไปหรืออย่างแน่นอน เพราะกลุ่มคนเหล่านี้มักมีประสบการณ์ในการทำงานมายาวนาน จึงไม่ได้อยากเรียนรู้แค่เฉพาะเนื้อหาที่จำเป็น แต่พวกเขายังคาดหวังที่จะได้

- การเรียนแบบโต้ตอบกับผู้สอน
- กรณีศึกษาจากเคสที่เกิดขึ้นจริง
- เกมการแก้ปัญหา

ไปจนถึงการมีกิจกรรมในการสร้างการเรียนรู้ที่ไม่เพียงการนั่งฟังการอธิบายเพียงอย่างเดียว

2. การเรียนรู้เพื่อปรับใช้ในองค์กร

องค์กรส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ของ E-learning ในการเพิ่มความรู้และสามารถเสริมให้กับพนักงาน ซึ่งมีจุดประสงค์เพิ่มเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานของคนและองค์กรให้มีการพัฒนาอยู่เสมอ ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้ลดต้นทุนการเทรนนิ่งของพนักงานและหันไปใช้ระบบการเรียนรู้บนออนไลน์แทน โดยการเรียนรู้จะมีเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงไปตามลักษณะการทำงานของแต่ละหน่วยงาน และผู้ที่ทำการสอนนั้นก็เป็นคนในวงกรนั้นโดยเฉพาะ เช่น

- การใช้งาน Microsoft Office
- การตลาดออนไลน์
- การออกแบบพื้นฐาน

เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้นั้นไปใช้ในสายงานได้จริง นอกจากนี้บุคคลทั่วไปที่ต้องการทำงานในสายงานที่ไม่เคยทำมาก่อน การเข้าเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ก่อนก็ช่วยเพิ่มโอกาสในการเปลี่ยนสายงานได้เช่นกัน

3. การศึกษาในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา

สถานศึกษาหลายแห่งได้นำ E-learning ไปใช้สำหรับการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้แบบออนไลน์แล้ว เห็นได้จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีการเปิดให้คนที่สนใจเรียนต่อในสายที่ตนเองสนใจ สามารถลงทะเบียนเป็นผู้เรียนในหลักสูตรออนไลน์ได้ ซึ่งการเรียนในรูปแบบออนไลน์นี้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแบ่งเวลาเองได้ รวมถึงคนที่ต้องการทำงานไปด้วยและเรียนต่อไปด้วยก็สามารถทำได้สะดวกมากขึ้น

● Integrated Marketing Communication (IMC)

IMC หรือ Integrated Marketing Communication เป็นการสื่อสารทางการตลาดไปยังช่องทางต่างๆ ที่ต้องมีความสอดคล้องกันของข้อมูลที่สื่อสารออกไป จนสามารถสร้างความน่าเชื่อถือในประเด็นการสื่อสารเหล่านั้นกับลูกค้าได้ แทนที่จะใช้เพียงช่องทางเดียวในการสื่อสาร ประโยชน์ของ IMC คือ ความ

สอดคล้องของข้อมูลที่สื่อสารออกไปในทุกช่องทาง ทางการตลาด ส่งผลให้ลูกค้าได้รับการสื่อสารที่ชัดเจนผ่าน การเน้นย้ำและมีความน่าเชื่อถือ

สามารถแบ่งช่องทางการสื่อสารได้ทั้งหมด 5 รูปแบบได้แก่ Sales Promotion, Advertising, Personal Selling, Public Relation, Direct Marketing รายละเอียดดังนี้

- Sales Promotion เป็นรูปแบบการส่งเสริมการขายทางการตลาดที่พบเห็นกันได้บ่อยที่สุด ส่วนใหญ่แล้วจะถูกจัดเป็นกิจกรรมทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการ ลด แลก แจก แถม ทดลองใช้ เป็น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเกี่ยวข้องกับตัวสินค้า โดยประโยชน์ที่จะได้รับจากการส่งเสริมการขายประเภทนี้คือ ให้ลูกค้าได้ทดลองใช้สินค้าหากลูกค้ามีความพึงพอใจกับผลิตภัณฑ์ก็จะก่อให้เกิดการซื้อซ้ำหรือได้ผลถึงขั้นการบอกต่อในคุณภาพ

- Advertising คือการ “โฆษณา” เป็นอีกการส่งเสริมการขายที่นิยมเป็นอย่างมากเช่นกัน กับ Sales Promotion จุดประสงค์หลักของการทำโฆษณาใน IMC ก็คือการสร้าง Brand Awareness หรือ สร้างการรับรู้ให้กับแบรนด์ ทำให้ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวรับรู้ถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ตัวอย่างการใช้งาน และผลที่ได้จากการใช้งาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อของลูกค้าและ นักท่องเที่ยว อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงพื้นที่ที่กลุ่มเป้าหมายของลูกค้านั้นๆ อยู่โดยแบ่งเป็นประเภทช่องทางการสื่อสารใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภทก็คือ Online และ Offline เลือกสื่อสารตามข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย

- Personal Selling เป็นการส่งเสริมการขายทางการตลาดให้กับแบรนด์ด้วย “เจ้าหน้าที่ขาย” เพื่อให้ข้อมูลสินค้ากับลูกค้าโดยตรง ซึ่งเป็นไปได้ทั้ง 2 ทางคือ การขายหน้าร้านที่เจ้าหน้าที่ขายจะมาให้บริการให้คำแนะนำ และข้อมูลการเข้าชมสวนในสิ่งที่ลูกค้าต้องการ และการไปเสนอสินค้าตามสถานที่ต่างๆ หากเกิดความสนใจก็จะสามารถปิดการขายได้ ข้อดีของ Personal Selling ก็คือ การได้โต้ตอบกับลูกค้าได้รับรู้สิ่งที่เขาต้องการจริงๆ จากการพูดคุยต่อหน้า รวมไปถึงการรับ Feedback ที่มีต่อสินค้าได้โดยตรง

- Public Relation คือการ “ประชาสัมพันธ์” เป็นช่องทางที่ไม่ได้มุ่งเน้นหรือมีจุดประสงค์ที่ การเสนอขายสินค้าเป็นหลัก แต่เป็นการสื่อสารที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ซึ่งภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารเหมือนกับช่องทางอื่นๆ ที่ได้ทำมา

- Direct Marketing เป็นรูปแบบการส่งเสริมการขายด้วยการสื่อสารไปยังลูกค้า ที่มีข้อมูลการติดต่อส่วนตัวอยู่แล้ว เช่น จังหวัด หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาจากประเทศอะไร โดยข้อมูลเหล่านี้จะ มาจากการที่ลูกค้ามาติดต่อหรือให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์ก่อนหน้านี้ (Personal Selling) เมื่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์ออกสินค้าใหม่หรือมีโปรโมชั่นอะไรก็จะสามารถส่งข้อมูลดังกล่าวไปหาลูกค้าได้โดยตรง

5 ช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการขายที่รวมอยู่ใน IMC (Integrated Marketing Communication) โดยทั้ง 5 ช่องนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีลักษณะการสื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีช่องทางใดช่องทางหนึ่ง เป็นการเข้าถึงความต้องการของลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้หลากหลาย จนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อหรือสร้างรายได้ให้แก่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

- อุทกภัย

ผลกระทบแง่ลบ คือการขาดแคลนน้ำ ระบบสาธารณสุขไม่เพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว และการปิดกิจการของสวนสาขา เนื่องจากน้ำท่วม

ผลกระทบแง่บวก จะเพิ่มปริมาณน้ำในแหล่งกักเก็บ

- อัคคีภัย

ผลกระทบแง่ลบ สภาพดินเสื่อม ต้องมีการจัดสรรบุคลากรไประงับอัคคีภัย ป่าอนุรักษ์ถูกทำลาย ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง

ผลกระทบแง่บวก การร่วมมือกันของชุมชนรอบข้าง

- วาตะภัย

ผลกระทบแง่ลบ พืชพันธุ์เสียหาย ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้เพิ่มขึ้น

ผลกระทบแง่บวก การดำเนินการจัดการด้าน Carbon Credit และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เยาวชน ประชาชน เป็นแหล่งพักผ่อน และ อนุรักษ์นกถิ่น

- ปัญหาฝุ่น PM 2.5

- นักท่องเที่ยวลดลง
- การเดินทางลดลง
- กิจกรรมการจ้างลดลง
- แต่ก็มีกรวิจัยเรื่องพืชและการต่อยอดการดำเนินงาน
- การขายพืช กลุ่ม ไม้ดักฝุ่น

- ขยะ

- การสูญเสียงบประมาณในการจัดการขยะ
- มีพื้นที่ที่ต้องใช้ในการจัดเก็บขยะ
- แต่อย่างไรก็ตามส่งผลต่อกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสภาพแวดล้อม

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

ในประเทศไทยได้มีการทบทวนนโยบายและระเบียบข้อบังคับด้านการอนุรักษ์โดยเน้นความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แผนนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการปกป้องสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของรัฐบาลไทย สอดคล้องกับการพัฒนา การปรับปรุงและการอนุรักษ์และพระราชบัญญัติคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2535) จุดมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้คือการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยโดยอาศัยการเฝ้าติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและมีความรับผิดชอบ พระราชบัญญัตินี้ใช้เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านขั้นตอนการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจซึ่งนำโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นยึดมั่นในหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย”

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ตอนนี้ได้พัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ระบุไว้ว่า “ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน” สำหรับเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” “การเจริญเติบโตสีเขียว” ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนถือเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญที่สอดคล้องกับวาระ พ.ศ. 2573 ของ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของวาระดังกล่าว สถานิติบัญญัติแห่งชาติของไทยได้มีการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ซึ่งมีการใช้โดยกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนารอบนโยบายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนมากขึ้น ตัวอย่าง เช่น แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายนี้เน้นถึงองค์ประกอบหลัก 4 ประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย ประกอบด้วยการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การป้องกันและการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

ประเทศไทยยังปฏิบัติตามกรอบนโยบายระดับโลกอื่น ๆ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์โลกเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2554-2563 และเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของไोजิ ประเทศไทยตั้งใจที่จะใช้กรอบเหล่านี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาการค้าระหว่างประเทศว่าด้วยสัตว์ป่าและพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ (CITES) และ อนุสัญญาแรมซาร์เกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ประเทศไทยมีนโยบายในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ที่มีระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำได้ ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีเป้าหมายที่จะใช้นโยบายนี้เพื่อผลักดันให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูง ความท้าทายที่จะก้าวหน้าไปจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประเทศไทยเป็นเท่าตัวจาก 6,357 เหรียญสหรัฐต่อปีเป็น 12,236 เหรียญสหรัฐต่อปี โดยใช้รูปแบบของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ลดคุณค่าของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง และต้องเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาใช้ในการจัดวางกลยุทธ์ เพื่อดำรงรักษาทรัพยากรของประเทศให้คงอยู่ และทันต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในอนาคต

6. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal)

กฎหมายคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2542 เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีที่มีต่อองค์การการค้าโลก ภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า โดยประเทศไทยเลือกระบบกฎหมายเฉพาะที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบดังกล่าว เป็นระบบกฎหมายที่นำระบบการคุ้มครองพันธุ์พืช 2 ระบบ มารวมไว้ด้วยกัน คือ ระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีการคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืช และระบบการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน โดยระบบการคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้ง 2 ระบบ มีที่มาจากกฎหมายระหว่างประเทศ 2 ฉบับ ดังนี้

1. อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Convention for Protection of New Varieties of Plants หรือ UPOV) วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ คือ ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองแก่พันธุ์ พืชใหม่ด้วยการให้สิทธิเด็ดขาดแก่นักปรับปรุงพันธุ์ โดยมีเหตุผล คือ เพื่อให้โอกาสแก่นักปรับปรุงพันธุ์ในการที่จะได้ ค่าตอบแทนจากการลงทุนในการปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชในการพัฒนาพันธุ์พืช ใหม่และเพื่อเป็นการรับรู้ถึงสิทธิในทางศีลธรรมของนักปรับปรุงพันธุ์ที่ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะในการปรับปรุงพันธุ์พืช ขึ้นมาใหม่

2. อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) หรือ CBD วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญานี้ คือ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ได้นำหลักการของอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้งสองฉบับ มา รวมกันโดยระบุไว้ ดังนี้

1) การคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ ได้มีการระบุไว้ใน มาตรา 33 ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มีสิทธิแต่ เพียงผู้เดียวในการผลิต ขาย หรือจำหน่ายด้วยประการใด นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอก ราชอาณาจักร หรือมี ไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าว ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ ฯลฯ

2) การคุ้มครองสิทธิของชุมชน ได้มีการระบุไว้ใน มาตรา 47 เมื่อได้มีการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืช พันธุ์เมือง เฉพาะถิ่นของชุมชนใดแล้ว ให้ชุมชนนั้นมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการปรับปรุงพันธุ์ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย ผลิต ขาย ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือจำหน่ายด้วยประการใด ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชพันธุ์เมือง เฉพาะถิ่น ฯลฯ และ มาตรา 48 ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพันธุ์เมืองเฉพาะถิ่นหรือส่วนหนึ่งส่วนใด ของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการ ปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้าจะต้องทำ ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจาก การใช้พันธุ์พืชพันธุ์เมืองเฉพาะถิ่นนั้น ฯลฯ

3) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ได้มีการระบุไว้ใน มาตรา 52 ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือ วิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ โดยนำเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ส่งเข้ากองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงและ มาตรา 53 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือ ส่วนหนึ่งส่วนใด ของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครอง พันธุ์พืชกำหนด

สถานการณ์ปัจจุบันของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช ในพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองพันธุ์พืช 3 ระบบ ประกอบด้วย

1. ระบบการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ที่เป็นการคุ้มครองเชิงทรัพย์สินทางปัญญา ให้สิทธิกับนักปรับปรุงพันธุ์พืช
2. ระบบการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ให้สิทธิความเป็นเจ้าของกับชุมชน
3. ระบบการแจ้งและอนุญาตให้ใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อการศึกษา ทดลอง วิจัย และปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นการคุ้มครองเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม เมื่อบังคับใช้กฎหมายมาสักระยะหนึ่งพบว่า มีข้อติดขัดทั้งในด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และการบังคับใช้กฎหมาย และยิ่งขาดสาระสำคัญบางประการทำให้ไม่สามารถให้ความคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชได้อย่างเพียงพอ มีข้อจำกัดในเรื่องโอกาสการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ๆ อีกทั้งไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนได้อนุรักษ์พัฒนาและใช้ประโยชน์พันธุ์พืชของชุมชน รวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการวิจัยและพัฒนาที่ใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ส่งผลให้ไม่ส่งเสริมศักยภาพด้านการแข่งขันการลงทุนและการวิจัยและพัฒนาเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติ โดยคงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.ฉบับเดิมทุกประการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายดังกล่าวโดยตรงดังนั้นในการประกอบกิจการจึงต้องคำนึงถึงเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

จุดแข็ง – จุดเด่นหรือจุดแข็ง (ข้อได้เปรียบ) เป็นผลมา	จุดอ่อน – จุดด้อยหรือจุดอ่อน ข้อเสียเปรียบเป็นผลมาจาก
--	---

จากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน	ปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ
- มีบุคลากรที่มีความรู้ ให้ความรู้ และต้อนรับนักท่องเที่ยว ผู้เข้าชม หรือทุกคณะมีความมั่นใจถึงข้อมูลที่จะได้รับอย่างถูกต้อง และน่าเชื่อถือ - มีกิจกรรมทางพฤกษศาสตร์ และการให้บริการที่หลากหลายครอบคลุม เช่น งานวิจัย การส่งเสริมการเรียนรู้ทางพฤกษศาสตร์ - มีผลิตภัณฑ์ที่อยู่บนพื้นฐานของงานวิจัยทางพฤกษศาสตร์ และมีพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ - มีนักวิจัยและนักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ และมีลูกค้าเข้ามาใช้บริการทั้งฐานข้อมูล และการจ้างงานวิจัย - การจัดสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตรในงานวิจัย	- ยังไม่มีกระบวนการบริหารจัดการลูกค้าแบบบูรณาการทั้งองค์กร (Integrated Customer Management Process) - ยังไม่มีกระบวนการที่ชัดเจนในการรับฟังเสียงของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในกลุ่มที่ทำงานกับลูกค้า ส่งผลต่อความไม่ต่อเนื่อง และเสียบุคลากรที่มีความสามารถไป - ยังไม่มีแผนฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรเรื่องการให้บริการ - ยังไม่มีระบบ Service Standard - เทคโนโลยีการให้บริการยังไม่รองรับ - การกระจายทรัพยากรเพื่อจัดการด้านแผนยุทธศาสตร์การตลาดและลูกค้ายังไม่มีประสิทธิภาพ เช่น เงินทุน - ชื่อเสียงยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง - ระเบียบข้อบังคับไม่รองรับต่อการดำเนินการด้านการตลาดและการขาย
โอกาส - เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์ หรือส่งเสริมการดำเนินงาน	อุปสรรค - เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลเสียต่อธุรกิจ
- โรคระบาดส่งผลให้ลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวลดลงกว่า 70% แต่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวธรรมชาติ กับสถานที่ ที่ไม่มีความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลัก ที่เป็นโอกาสต่อธุรกิจ - ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นโอกาส พัฒนา Customer Data Platform และ E-Commerce - กระแสนิยมของการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้น - กระแสนิยมการท่องเที่ยวแบบ Staycation	- โรคระบาดส่งผลให้ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวลดลง รวมถึงรายได้ลดลงจากปี 2562 ลดลง 27% และในปี 2563 หรือปี 2564 ไตรมาสที่ 3 รายได้ลดลง 50% - ปัญหาหมอกควันและฝุ่น PM2.5 - คู่แข่งทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อาทิ สวนดอกไม้ต่างๆ

สถานภาพขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประเทศไทย

การจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย ได้เคยพยายามทำมาแล้วในอดีต แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จขึ้นครองราชย์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างสวนในลักษณะของสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นในสวนลุมพินี พร้อมๆ กับการจัดสร้างสยามรัฐพิพิธภัณฑ์ตาม

พระราชประสงค์ของสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ก็ไม่ได้สำเร็จดังพระราชประสงค์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งสมาคมพืชกรรมแห่งประเทศไทยขึ้น และได้พยายามจัดทำสวนลุมพินี ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์อีกครั้งหนึ่งแต่ก็ไม่สำเร็จอีก

ประเทศไทยไม่เคยมีหลักฐานการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์มาก่อน แต่ก็มี ความสนใจในการนำพันธุ์พืชใหม่ๆ เข้ามาในประเทศ ซึ่งมีมาตลอดเวลาควบคู่กับการค้าขายหรือติดต่อราชการกับต่างประเทศ ตั้งแต่สมัยพระนารายณ์มหาราช แต่จะนำมาจัดสวนในลักษณะอุทยานดังปรากฏในประวัติศาสตร์และวรรณคดีไทย ในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงสนพระทัยเก็บสะสมพันธุ์พืช เมื่อเสด็จประพาสต่างประเทศแต่ละครั้งพระองค์จะทรงนำพันธุ์พืชใหม่ๆ เข้ามา พระองค์มีพระราชดำริให้จัดสร้าง เรือนเพาะชำในพระราชวังสวนดุสิต สำหรับเก็บสะสมพันธุ์พืชต่างๆ ไว้ เมื่อเวลาเสด็จประพาสเยี่ยมราษฎรในหัวเมืองก็จะพระราชทานพันธุ์ให้ไปปลูก และทุกครั้งที่มีการตัดถนนสายใหม่ พระองค์จะทรงให้ปลูกต้นไม้ก่อน โดยนำมาจากเรือนเพาะชำภายในพระราชวังสวนดุสิต ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่และทรงประณีต ในการเลือกพันธุ์ไม้ให้เหมาะสมกับสภาพถนนแต่ละทำเลไป ถนนอะไรควรปลูกพันธุ์พืชชนิดใด เพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม เกิดความร่มรื่นเป็นระเบียบและสวยงาม และมีพระราชดำริให้ปลูกบัวสายหลากสี ในคูน้ำสำหรับเป็นที่พักผ่อนของพระราชราษฎร ดังนั้นถึงแม้ประเทศไทยจะเคยมีการสร้างสวนพฤกษศาสตร์มาก่อน แต่ก็มี การสะสมพันธุ์พืช ขยายพันธุ์พืชและนำมาปลูกไว้ตามถนนต่างๆ

กรมป่าไม้ ได้ดำริจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรกที่บริเวณพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2484 แต่พื้นที่ไม่เหมาะต่อการเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากขาดแหล่งน้ำและดินไม่ดี กรมป่าไม้จึงเลือกใหม่ที่ ป่าพุแค ขาดดงพญาเย็น มีเนื้อที่ประมาณ 3,750 ไร่ การพัฒนาสวนพุแคดำเนินไปช้ามาก เพราะรัฐบาลไม่เห็นความสำคัญและได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ

สวนพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบันจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัดออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สวนพฤกษศาสตร์สังกัดกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวนที่สังกัดกรมป่าไม้มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 สวนพฤกษศาสตร์ มีบทบาทในการรวบรวมพันธุ์พืชทุกชนิดตามหลักอนุกรมวิธานและนิเวศวิทยา เช่นเดียวกับสวนพฤกษศาสตร์ทั่วไป ใช้สำหรับศึกษาทางพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ด้วย ในสวนพฤกษศาสตร์จะปลูกพันธุ์พืชทั้งไม้พื้นเมืองและต่างประเทศ โดยแยกเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ และสกุล ตามลำดับความสำคัญของชนิดไม้นั้นๆ นอกจากนั้นยังทำการอนุรักษ์และขยายพันธุ์พืชหายากและใกล้จะสูญพันธุ์ของไทย สวนพฤกษศาสตร์ที่สังกัดกรมป่าไม้มีจัดสร้างไว้ทุกภาคของประเทศไทย ขนาดของพื้นที่ประมาณ 800 – 2,500 ไร่ ปัจจุบันมีอยู่ 7 แห่ง และอีก 8 แห่ง เป็นสวนพฤกษศาสตร์รวบรวมพืชจากวรรณคดีไทยและสวนรวบรวมพรรณไม้ป่า

1.2 สวนรุกขชาติ เป็นสวนที่มีเนื้อที่น้อยกว่าสวนพฤกษศาสตร์ สร้างขึ้นเพื่อปลูกรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าหายากในทางเศรษฐกิจและพืชไม้ดอกที่หายากซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น แต่มีได้ปลูกเป็นหมวดหมู่เหมือนสวนพฤกษศาสตร์ หากแต่มีชื่อพันธุ์ไม้ติดไว้ มีการทำถนนทางเดินเพื่อ

เข้าชม จุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ และให้ผู้เข้าพักผ่อนได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ไปด้วย ขนาดของสวนรุกขชาติประมาณ 25 - 100 ไร่ สวนรุกขชาติในปัจจุบันนับได้ 53 แห่ง

2. สวนพฤกษศาสตร์สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ในสวนหลวง ร.9 ตั้งอยู่ที่ แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ พื้นที่นี้ส่วนหนึ่งเป็นของกรุงเทพมหานครที่ซื้อไว้นานแล้วและบางส่วนได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา กรุงเทพมหานครและมูลนิธิสวนหลวง ร.9 จัดสร้างขึ้นถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2530 โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- 1) เป็นสวนสาธารณะ เพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2530
- 2) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป
- 3) เป็นศูนย์กลางรวบรวมสะสมและอนุรักษ์พืชพันธุ์ไม้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย
- 4) ส่งเสริมวิชาการด้านการศึกษา ค้นคว้าวิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
- 5) ปลุกฝังทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป
- 6) ประกอบกิจการสาธารณะประโยชน์ และการกุศลต่างๆ รวมทั้งทะนุบำรุงส่งเสริมและพัฒนาสวนสาธารณะ
- 7) ร่วมมือกับองค์การกุศล และหน่วยงานทางราชการในกิจการต่างๆ
- 8) ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง

สวนพฤกษศาสตร์ในสวนหลวง ร.9 เป็นสวนพฤกษศาสตร์สมบูรณ์แบบตามหลักอนุกรมวิธานและนิเวศวิทยา เนื่องจากหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์ปัจจุบันได้เพิ่มจากการเป็นสถานศึกษาวิจัยของนักวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว มาเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในเชิงทัศนศึกษาเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง การจัดรวบรวมพันธุ์ไม้จึงมุ่งเน้นการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามจำเริญตาด้วย ส่วนของสวนพฤกษศาสตร์มีเนื้อที่สุทธิประมาณ 90 ไร่ และหากนับที่จอดรถและคูน้ำด้วยก็จะมีเนื้อที่รวมเป็น 120 ไร่ นับว่าเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่มีขนาดเล็กมาก เนื้อที่ภายในสวนมีการแบ่งออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนมีคูน้ำเพื่อการชลประทานและการระบายน้ำล้อมรอบ สวนพฤกษศาสตร์สวนหลวง ร.9 ทำการเก็บรวบรวมพันธุ์ไม้ทั้งของไทยและต่างประเทศ ทำการอนุรักษ์และขยายพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ เช่นเดียวกับสวนพฤกษศาสตร์อื่นๆ ปัจจุบันมีหอพรรณไม้เก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณพืชอัดแห้งอยู่ประมาณ 5,000 ตัวอย่าง มีห้องสมุดขนาดเล็ก มีเรือนเพาะชำ และเรือนอนุบาลพืช แต่ยังไม่มียังไม่มีห้องปฏิบัติการสำหรับงานวิจัยทางพฤกษศาสตร์ขั้นสูง

3. สวนพฤกษศาสตร์ สังกัดองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้แก่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการภายใต้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ได้รับงบประมาณและพื้นที่ เริ่มดำเนินการระยะแรกเมื่อปี พ.ศ.2536 โดยใช้พื้นที่จัดสรรจากกรมป่าไม้ จำนวน 6,500 ไร่ ตั้งอยู่ที่บริเวณชายเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ท้องที่ตำบลแม่

แรม อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทางน้ำไหลผ่านตลอดปี ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบและสูงสลับเป็นชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับความสูง 400 เมตรขึ้นไปจนถึงระดับความสูงประมาณ 1,200 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล

ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบบทบาท หน้าที่และกิจกรรมของสวนพฤกษศาสตร์ไทยแล้ว สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะมีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด เพราะ มีการดำเนินงานที่ครบวงจรมีทั้งหอพรรณไม้ หอสมุดสวนพฤกษศาสตร์ พิพิธภัณฑ์พืช ห้องปฏิบัติการ และศูนย์ฝึกอบรมบุคคลากร

การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็น ทศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่รอบสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยทำการศึกษาผลกระทบจากการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงความพึงพอใจ ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปมีผลการสำรวจดังนี้

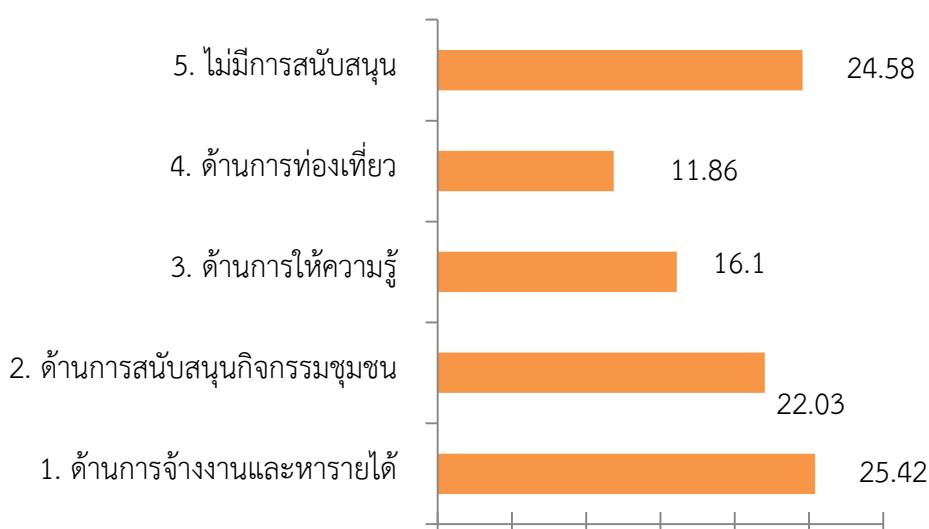

ความเข้าใจของคนในชุมชน

กราฟที่ 4 กราฟแสดงความเข้าใจของคนในชุมชน

ชุมชนได้รับการสนับสนุน/ช่วยเหลือ/รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์มากนักน้อยเพียงใด

- 1) ด้านการจ้างงานและหารายได้ การจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ทำให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำเพิ่มขึ้น มีรายได้จากการค้าขายให้แก่กักท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวสายแรมริม – สะเมิง
- 2) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมชุมชน การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก แท้เทียนพรรษา กิจกรรมปลูกป่า การทำแนวป้องกันไฟป่า และการสนับสนุนกล้าไม้
- 3) ด้านการให้ความรู้ การจัดฝึกอบรมทางด้านพืชแก่คนในชุมชน เด็กและเยาวชน การเป็นแหล่งทัศนศึกษาหาความรู้ทางด้านพืช
- 4) ด้านการท่องเที่ยวการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม
- 5) ไม่มีการสนับสนุน โดยมีบางส่วนคิดว่ายังไม่ได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ การรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ และอยากให้สวนพฤกษศาสตร์เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

กราฟที่ 5 กราฟแสดงสิ่งที่ชุมชนคาดหวัง

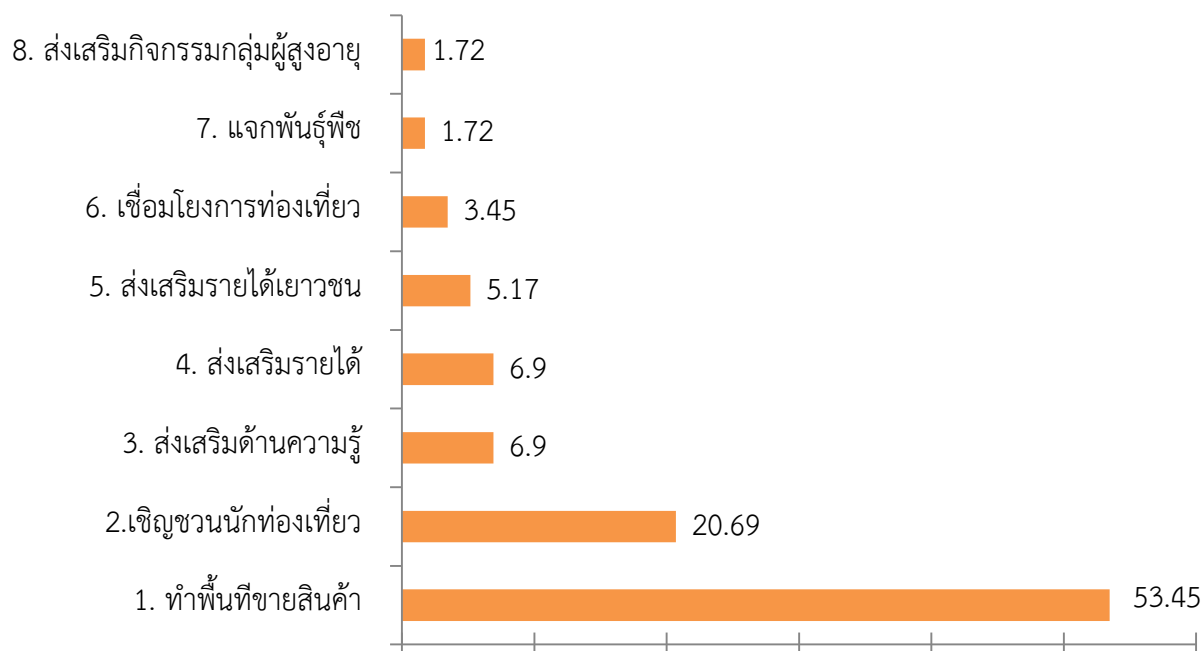
สิ่งที่ชุมชนคาดหวังและประโยชน์ที่ได้จากสวนพฤกษศาสตร์

- 1) การส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมการจ้างงานให้คนในชุมชน โดยรอบเข้ามาทำงานในสวนพฤกษศาสตร์ และการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชนทางอ้อม ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยว และการมีวิทยากรให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการเพาะกล้าไม้เพื่อจำหน่ายให้แก่ชาวบ้าน การแจกเมล็ดพันธุ์พืชไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น
- 2) ความสัมพันธ์ด้านสังคม/วัฒนธรรมประเพณี ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนชุมชน ในกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การป้องกันไฟป่า งานตามประเพณีท้องถิ่น การแข่งกีฬา การเป็นแหล่งศึกษาความรู้ทางด้านพืชของเยาวชน การให้ความรู้เรื่องพืชแก่ชุมชน การให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องพรรณไม้ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรฯ จัดขึ้น

3) การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องการดูแลรักษาป่า การจัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ มีการเรียนรู้ทางด้านพืชให้แก่ชุมชน

4) การเป็นแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวขึ้นมาท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

5) การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยพื้นที่ที่ชุมชนประสงค์ให้องค์การฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนมากที่สุดคือ ป่าชุมชน วัด และบริเวณริมถนนแมริม – สะเมิง

กราฟที่ 6 กราฟความคิดเห็นอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1) **กิจกรรมในชุมชน** ร้อยละ 37.27 ได้แก่ การปลูกป่าในพื้นที่ชุมชนป่าต้นน้ำ การทำแนวป้องกันไฟป่า การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนที่มากขึ้น เช่น งานบุญทอดผ้าป่า การแข่งกีฬา เป็นต้น มีการเข้าร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและคนในชุมชน

2) **การจ้างงานและการสร้างอาชีพ** ร้อยละ 33.64 ได้แก่ เพิ่มการจ้างงานแก่คนในชุมชน รอบองค์การสวนพฤกษศาสตร์ แจกเมล็ดพันธุ์พืช ไม้ดอกไม้ประดับ ส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นพันธุ์ไม้เศรษฐกิจต่อไป ส่งเสริมอาชีพกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มเยาวชน สร้างพื้นที่จำหน่ายสินค้าชุมชน

3) **ด้านการให้ความรู้** ร้อยละ 21.82 ได้แก่ ให้ความรู้แก่คนในชุมชนเรื่องการดูแลรักษาป่า มีวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ มีฐานการเรียนรู้ทางด้านพืชแก่ชุมชนให้เรียนรู้

4) **ด้านการท่องเที่ยว** ร้อยละ 7.27 ได้แก่ ประสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวขึ้นมา
เที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้น/บริหารจัดการกับ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหน่วยงาน	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้น บริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
หน่วยงานเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่มอบนโยบาย และกำกับ ติดตามการดำเนินงาน ตามนโยบาย เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สำนัก งบประมาณ สำนักงาน คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม (สกว.)	ถ่ายทอดนโยบายของประเทศมาสู่กลยุทธ์ ขององค์กร
พันธมิตร / คู่ความร่วมมือ	หน่วยงานที่เป็นพันธมิตร/คู่ความ ร่วมมือ อาทิ หน่วยงานที่เป็นแหล่งทุน เช่น BEDO สวทช.	สนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับ อ.ส.พ. เพื่อ ทำการวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์
	สถาบันอุดมศึกษา และโรงเรียน	ร่วมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ด้าน พฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์ความ หลากหลายทางชีวภาพสู่เยาวชน
	หน่วยงานภายใต้กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น	ร่วมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ด้าน พฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์ความ หลากหลายทางชีวภาพ ในระดับชุมชน ท้องถิ่น
	หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและ พันธุ์พืช กรมป่าไม้ องค์การสวนสัตว์	ร่วมส่งเสริมงานด้านการอนุรักษ์ทั้งในและ นอกถิ่น ของทรัพยากรพันธุ์พืช และความ หลากหลายทางชีวภาพ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหน่วยงาน	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้นบริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	ฯลฯ	
	หน่วยงานของจังหวัด เช่น สำนักงาน ทสจ. จังหวัด สำนักงานแรงงาน จังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ร่วมส่งเสริมกิจการของสวนพฤกษศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงการบริหารจัดการองค์กร
	หน่วยงานภาครัฐ สมาคม เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์	ร่วมส่งเสริมผลักดันด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์องค์กรและบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ระดับประเทศ
ลูกค้า/ผู้ส่งมอบ	- บริษัทจำหน่ายเครื่องมืออุปกรณ์ - บริษัทจำหน่ายสารเคมี - บริษัทสอบเทียบเครื่องมือ - บริษัทจำหน่ายอุปกรณ์ด้าน IT - บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง	จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ / สารเคมี งานวิจัย และบริการ รวมถึงเป็น Partner ให้ข้อมูลเทคโนโลยี จัดหาอุปกรณ์ IT สนับสนุนการดำเนินงาน ดำเนินงานก่อสร้างงานแหล่งในแหล่งเรียนรู้หรือสวนพฤกษศาสตร์
ชุมชน/สังคม	ชุมชนในละแวกพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ และชุมชนท้องถิ่นเป้าหมาย	ร่วมกันรักษาทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ
บุคลากร อ.ส.พ.	ผู้บริหาร พนักงาน ลูกจ้างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ	ร่วมผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย
ผู้กำกับดูแล	รัฐมนตรี คณะกรรมการและคณะกรรมการ	กำกับดูแลองค์กรให้เป็นไปตามนโยบายระดับประเทศ

การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์ที่อาจเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

- 1) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสวนพฤกษศาสตร์ทั่วโลก

สภาวะการเปลี่ยนแปลงของการบริหารธุรกิจสวนพฤกษศาสตร์ในต่างประเทศที่สวนพฤกษศาสตร์ขนาดใหญ่ของโลกได้เปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการจากเดิมที่มุ่งเน้นการดำเนินงานทางด้านวิชาการ เน้นการศึกษาทางอนุกรมวิธาน มาเป็นการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และการดำเนินงานวิจัยทางเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้นทั่วโลก และการปรับลดอัตราการจ้างนักพฤกษศาสตร์ อาทิเช่น สวนพฤกษศาสตร์ Kew ในประเทศอังกฤษ สิ่งนี้ทำให้สวนพฤกษศาสตร์ทั่วโลกต้องตระหนักและหันมาทบทวนบทบาทของการดำเนินกิจการสวนพฤกษศาสตร์มากยิ่งขึ้น

2) การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการสูญพันธุ์ของพืชจากเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

ภูมิภาคอินโด-พม่า (Indo-Burma) ซึ่งรวมถึงประเทศไทยจัดอยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยงสูงหรือพื้นที่วิกฤต (hot spot) ต่อการสูญเสียทรัพยากรชีวภาพ เนื่องจากมีความหลากหลายของทรัพยากรมาก แต่ได้รับการดูแลต่ำที่สุด ซึ่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สถานการณ์การสูญเสียทรัพยากรชีวภาพจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และมีความเป็นไปได้สูงที่พืชหลายๆ สายพันธุ์ในประเทศไทยจะลดลงและสูญพันธุ์ไป เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการกระจายของแหล่งที่อยู่ เนื่องจากพืชจะรับสัญญาณจากภูมิอากาศในการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตให้สมบูรณ์ สามารถสืบทอดขยายพันธุ์ต่อไปได้ อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นและปริมาณน้ำฝนที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลให้พืชต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดในภาวะที่โลกร้อนขึ้น

3) สถานการณ์ความแห้งแล้ง

น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดูแลพันธุ์พืชให้คงอยู่และเจริญเติบโต ในขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และสภาวะแห้งแล้ง อันเนื่องมาจากฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน และสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกที่มีมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณน้ำในโลกลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 21-31 ต่อปี ถึงแม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นในฤดูร้อนแต่ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี และทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำและน้ำใต้ดินลดลง ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพันธุ์พืชเป็นอย่างมาก

4) การขาดแคลนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในสภาวะขาดแคลนนักพฤกษศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนผู้ศึกษาเรียนรู้ทางด้านนี้มีค่อนข้างน้อย และเป็นสาขาวิชาการที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร รวมถึงนักเรียนนักศึกษาที่จบในสาขาพฤกษศาสตร์มิได้ปฏิบัติงานทางด้านพืชมีเป็นจำนวนมาก จึงทำให้จำนวนนักพฤกษศาสตร์ในปัจจุบันยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญการทำงานเฉพาะด้าน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงปัจจุบันภายในองค์การสวนพฤกษศาสตร์เองจะพบว่า รวมถึงองค์การฯ ยังไม่สามารถขยายกรอบอัตรากำลังและโครงสร้างการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นและรองรับการเป็นแหล่งผลิตนักพฤกษศาสตร์รุ่นใหม่ให้กับประเทศไทยได้เท่าที่ควร

5) การไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่เพื่อใช้ในการดำเนินงาน

พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์บางแห่งยังมีปัญหาการครอบครองของประชาชน บางแห่งยังมีปัญหาการครอบครองของประชาชน บางแห่งยังมีปัญหาโต้แย้งเรื่องอาณาเขตจากชุมชนในพื้นที่ การไม่ได้รับมอบ

พื้นที่ให้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายของสวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จึงไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้ชัดเจน ยังไม่มีการทบทวนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

6) พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นไปแบบแปรปรวนและฉาบฉวย นิยมท่องเที่ยวในสถานที่ที่อยู่ในกระแสความสนใจ การท่องเที่ยวในรูปแบบแหล่งเรียนรู้ยังได้รับความสนใจไม่เท่าที่ควร รวมถึงสถานะเศรษฐกิจ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวลดน้อยลง รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น

ส่วนที่ 6

การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์

วิสัยทัศน์ (VISION)

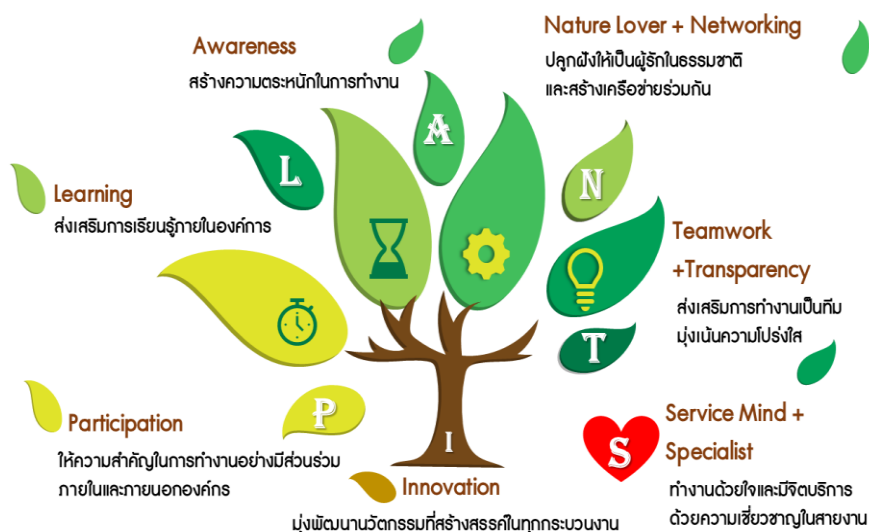
“เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด เพื่อการเรียนรู้ และความมั่นคง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรพันธุ์พืชและสิ่งแวดล้อมของประเทศ”

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้วางกรอบแนวทางเพื่อผลักดันให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จผ่านพันธกิจ (Mission) ใน 3 ส่วน ด้วยกัน ได้แก่

1. เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์นอกถิ่นกำเนิดอันดับหนึ่งของประเทศภายในปี 2565
2. เป็นแหล่งนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอันดับหนึ่งของประเทศ
3. ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการประกอบกิจการเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ค่านิยมองค์กร (Core Value)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้มีการกำหนดค่านิยมองค์กร (Core Value) ซึ่งเป็นแนวทางในเชิงพฤติกรรมที่คาดหวังต่อตัวพนักงานและผู้มีส่วนได้เสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้แสดงออกและปฏิบัติตาม มีความหมายดังนี้

ภาพที่ 12 ค่านิยมองค์กร

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)

ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ได้วิเคราะห์ความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษขององค์กรเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจนในระดับต่างๆ และจากการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564). ได้มีการวิเคราะห์และกำหนดประเด็นทางยุทธศาสตร์ ดังนี้

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดรวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ไม่เข้าใจบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ อาจไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงาน และบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ยังไม่โดดเด่น จึงต้องเร่งสร้างบทบาทขององค์กรเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง	(SA1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ รวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช การวิจัยการสร้างแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดที่เป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของสวนพฤกษศาสตร์ ที่ยังไม่มี	CC1 ความสามารถด้านวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนด้านอนุกรมวิธานพืช CC2 ความสามารถในการเป็นแหล่งการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดเพื่อคืนความสมดุลของทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อคงไว้ซึ่งทรัพยากรพันธุ์พืชด้วยการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์	SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

	หน่วยงานใดในประเทศ ดำเนินงานอย่างจริงจัง (SA2) อ.ส.พ. มีนักวิชาการทาง พฤกษศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถและน่าเชื่อถือ ประกอบกับประเทศไทยมี ความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นศูนย์กลางการกระจาย พันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึง รัฐบาลสนับสนุนการสร้าง ผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงมีแหล่งสนับสนุนทุน ด้านวิจัย ทำให้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าในด้านทรัพยากรพันธุ์ พืชได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความ ได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลาง ศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุ์พืชและความ หลากหลายทางชีวภาพของ ประเทศ		
--	---	--	--

(SC2) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ มีความอุดมสมบูรณ์และมี ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม สามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัด กิจกรรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่าง น่าสนใจ แต่จากอุปสรรคจาก พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของ ชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยม ท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่ง เรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่ นิยมท่องเที่ยวในสวน พฤกษศาสตร์ จึงต้องเร่งสร้าง นวัตกรรมทางการเรียนรู้ พฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้อย่างยั่งยืน	(SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความ สมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสม สามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัด กิจกรรมถ่ายทอดได้อย่าง น่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาข อยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถรวบรวมพันธุ์ไม้นอกถิ่น กำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบ นิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และ มีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวนพฤกษศาสตร์แต่ละ แห่งมีเอกลักษณ์และมีจุดดึงดูด ผู้ใช้บริการ ให้เข้ามาเยี่ยมชม จึง มีโอกาสที่ประเทศไทยจะสามารถ เป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียน ทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งจะ เป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้าง ความตระหนักในการอนุรักษ์และ รักษาไว้ซึ่ง ทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อม	CC3 ความสามารถในการสร้างแหล่ง เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้าน พืชเพื่อปลูกฝังและสร้างความ ตระหนักในทรัพยากรพันธุ์พืช ที่มีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศ และ คน	SO2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และ จัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์ด้วย เทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G
---	--	--	---

(SC3) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบด้วย มีพรฎ.จัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ รวมถึงปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นคงด้านการเงิน ประกอบกับสามารถนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการได้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความท้าทายที่ อ.ส.พ.จะต้องเร่งใช้ประโยชน์จากจุดแข็งเพื่อต่อยอดและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์	(SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาขาย่อยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศสามารถรวบรวมพันธุ์ไม้นอกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และมีจุดดึงดูดผู้ใช้บริการ ให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ประเทศไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียนทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งจะ เป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และรักษาไว้ซึ่ง ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม	CC4 ความสามารถในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญอย่างยั่งยืน	SO3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์และผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
---	--	---	---

ทั้งเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ให้มี ประสิทธิภาพ			
(SC4) อ.ส.พ.มีจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการ ในหลายด้าน ทั้งในด้านระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ (W1,W2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (W3) ด้านการประชาสัมพันธ์ (W6) ด้านความเข้าใจในบทบาทองค์กร (W7) จึงต้องใช้ประโยชน์จากโอกาสในการที่ปัจจุบันมี เทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้าเข้าถึงง่ายมาช่วยในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมมากขึ้นถือเป็นความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC5) อ.ส.พ. ยังมีการประชาสัมพันธ์องค์การยังไม่เป็นไปในเชิงรุก และยังไม่มีเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน จึงต้องลด	(SA4) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพลศึกษาสตรี ประกอบกับ มีพรภูจัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัย และสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้า เข้าถึงง่าย ทำให้ อ.ส.พ. สามารถใช้สถานะจากการเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีความคล่องตัวสูง ในการสร้างระบบงานสมัยใหม่ที่ทันสมัยก้าวหน้าหน่วยงานอื่น	CC5 สมรรถนะในอนาคต : ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง	SO4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการและมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

จุดอ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงการที่ ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยว และสถานศึกษาทางธรรมชาติที่ มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมาก ขึ้น รวมถึงมีแหล่งเรียนรู้นอก ระบบแบบอื่น จำนวนมาก ที่ ประชาชนสนใจ ทำให้ประชาชน ลดความสนใจในสวน พฤกษศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ ต้องเร่งพัฒนาด้านการ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างบทบาท ชื่อเสียง ให้ประชาชนสนใจเข้า มาใช้บริการ			
---	--	--	--

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับความท้าทาย ความสำเร็จเปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษองค์กร

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG) ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) และยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective : SO) โดยกำหนดไว้ 4 ประเด็น ประกอบด้วย

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการและมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

เมื่อดำเนินการวิเคราะห์ และกำหนดประเด็นทางยุทธศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์ ใน 4 ประเด็นได้แก่

1. ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC)
2. ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA)
3. ความสามารถพิเศษขององค์กร (Corporate Competency : CC)
4. ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives: SO)

ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ดำเนินการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์จากดังกล่าวข้างต้น

ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

ในการกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เพื่อให้มีภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงได้กำหนดช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานออกเป็น 4 ช่วงเวลา และกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อสร้างแผนที่นำทางไปสู่เป้าหมายในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจนไว้ดังนี้

ระยะก่อนแผน (2555 – 2560)	ระยะที่ 1 (2561-2565)	ระยะที่ 2 (2566-2570)	ระยะที่ 3 (2571-2575)
วิสัยทัศน์ (Vision) “แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด ที่สำคัญ เพื่อการเรียนรู้ และความมั่นคง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรพันธุ์พืชและสิ่งแวดล้อม ประเทศสู่ประชาชน”			
รักษาสถานะของการเป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและภูมิภาค ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์พรรณพืชที่สำคัญระดับประเทศ และเผยแพร่บทบาทให้เป็นที่ยอมรับเป็นระดับสากล โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในพืชวงศ์ชิงช้า กล้วยไม้ และไม้หายาก และงานวิชาการทางพฤกษศาสตร์			
Strategy Positioning			
Standard Botanic Garden of Thailand and Icon of Thailand ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐาน เป็นที่รู้จักและยอมรับในประเทศ ในการแหล่งเรียนรู้ ความสำเร็จของประชาชน และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ	The Necessary Organization for Thailand เป็นองค์กรที่สำคัญของประเทศและประชาชน ด้านสวนพฤกษศาสตร์และด้านการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืช	Leading Botanic Garden of Thailand and Outstanding Botanic Garden In SE-Asia เป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำของประเทศและโดยเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ความสำเร็จของประชาชน และแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ	World Class Tropical Botanic Garden เป็นสวนพฤกษศาสตร์เขตร้อนระดับโลกที่มีบทบาทในการเป็น แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งศึกษาวิจัย ของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)			
<i>ex situ</i> การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย	<i>Edutainment</i> เป็นสวนสวยแห่งการเรียนรู้ ที่มีกิจกรรมสนุกสนานเพลิดเพลิน น่าตื่นตา เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภายในสวนพฤกษศาสตร์	Green & Clean Organization เป็นองค์กรที่รักษาสิ่งแวดล้อม และรับผิดชอบต่อสังคม	Learning & Innovation เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และการเรียนรู้

ตารางที่ 5 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์

จากตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับการดำเนินการ
ทางด้านการตลาดและลูกค้า

	ระยะก่อนแผน (2555 – 2560)	ระยะที่ 1 (2561-2565)	ระยะที่ 2 (2566-2570)	ระยะที่ 3 (2571-2575)
ตำแหน่ง ทาง ยุทธศาสตร์ องค์กร	Standard Botanic Garden of Thailand and Icon of Thailand	The Necessary Organization for Thailand	Leading Botanic Garden of Thailand and Outstanding Botanic Garden In SE-Asia	World Class Tropical Botanic Garden
การ ดำเนินการ ด้านลูกค้า		วางรากฐานการตลาดและ ลูกค้าใหม่ 1. วางระบบกระบวนการ พื้นฐานเชิงบูรณาการด้าน การบริหารจัดการ การตลาดและลูกค้า 2. จัดทำระบบเทคโนโลยี ดิจิทัล เพื่อการบริหาร จัดการลูกค้า เฟส ที่ 1 (Customer Data Platform) 3. วางแผนกลยุทธ์ทาง การตลาด	ระบบการบริหาร จัดการตลาดและ ลูกค้าที่สมบูรณ์ 1. ระบบ เทคโนโลยีเพื่อ บริหารจัดการ ลูกค้าใช้อย่าง ทั่วถึง 2. Total Sales & Marketing Governance	มาตรฐานการตลาด ระดับสากล 1. ทีมงานด้าน การตลาดและ การกำหนดกล ยุทธ์การตลาดมือ อาชีพ 2. การตลาดส่งเสริม และเพิ่มยอดขาย

ส่วนที่ 7

ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และแผนการปฏิบัติงาน 2565

การขับเคลื่อนให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์เดินหน้าไปตามตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ คือ ระยะที่ 3 ก้าวสู่การเป็น World Class Tropical Botanic Garden ในปี 2571 – 2575 ซึ่ง องค์กรสวนพฤกษศาสตร์ได้สร้างความเชื่อมโยงระหว่าง วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ กับ แผนยุทธศาสตร์ต่างๆ รวมถึงแผนยุทธศาสตร์ลูกค้ำ ดังภาพ

ภาพที่ 13 แสดงความเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

จากภาพที่ 13 จะเห็นได้ว่า องค์กรสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการกำหนดความเชื่อมโยงระหว่าง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างกลไกผลักดันให้สามารถนำแผนยุทธศาสตร์ด้าน ลูกค้ำไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินงานได้ พัฒนาให้สอดคล้อง ผลักดันให้เป้าหมายของ องค์กรสวนพฤกษศาสตร์ เติบโตและบรรลุตามตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position) ที่กำหนดไว้

และเมื่อพิจารณาจาก ความเชื่อมโยงสามารถนำมากำหนด กลไกที่จะผลักดันให้เป้าหมายประสบความสำเร็จได้ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ลูกค้า ที่ 1	
พัฒนากระบวนการบูรณาการทางการตลาดและลูกค้า (Developing Integrated Marketing and Customer Management Process)	ตัวชี้วัดเป้าหมาย : กระบวนการบูรณาการทางการตลาดและลูกค้า จัดทำแล้วเสร็จ 100%
กิจกรรมผลักดันเป้าหมาย (Lead Activities)	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
ออกแบบกระบวนการทางการตลาด ตามปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Critical Success Factors)	กระบวนการทางการตลาดได้รับการออกแบบแล้วเสร็จภายในเวลาเป้าหมายที่กำหนด
ออกแบบกระบวนการลูกค้า และ มาตรฐานการบริการ	กระบวนการจัดการลูกค้า และ มาตรฐานการบริการ (Service Standard) ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จภายในเวลาเป้าหมายที่กำหนด

ยุทธศาสตร์ลูกค้า ที่ 2	
พัฒนาแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดเชิงบูรณาการ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย : แผนกลยุทธ์ทางการตลาดจัดทำแล้วเสร็จ 100% และ เริ่มดำเนินการ
กิจกรรมผลักดันเป้าหมาย (Lead Activities)	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
พัฒนาแผนกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy)	แผนกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy) แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 2 และเริ่มดำเนินการ 100%
พัฒนา และดำเนินการ Customer Relationship Management Strategy	แผนกลยุทธ์การบริหารจัดการลูกค้าสัมพันธ์ แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 3 และเริ่มดำเนินการ 100%
พัฒนาและดำเนินการ Digital Marketing Strategy	แผนกลยุทธ์การตลาดดิจิทัล แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 2 และเริ่มดำเนินการ 100%
พัฒนาและดำเนินการ Marketing Communication Strategy	แผนการสื่อสารการตลาด แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 2 และเริ่มดำเนินการ 100%
ยุทธศาสตร์ลูกค้า ที่ 3	
พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม Customer Routing Design	ตัวชี้วัดเป้าหมาย :

System (CRDS) บนแนวคิดการสร้าง Customer Data Platform	ระบบ Customer Routing Design System เริ่มดำเนินการใน phase 1
กิจกรรมผลักดันเป้าหมาย (Lead Activities)	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
พัฒนารอบแนวคิด (Conceptual Design) เพื่อการวางกรอบ และรายละเอียดของระบบนิเวศการในการสร้าง CRDS และจัดทำแผน จัดทำ Roadmap	เสร็จสิ้นภายในไตรมาสที่ 2
พัฒนา CRDS ภายใต้การกำกับของ Business Analyst (Web application)	ระบบ Customer Routing Design System เริ่มดำเนินการใน phase 1 เริ่มทำการพัฒนาและแล้วเสร็จตามเป้าหมายในแผนงาน (Plan VS Actual)
ส่งเสริมการตลาด กิจกรรมส่งเสริมการใช้ CRDS	จำนวนผู้ใช้ CRDS ตามเป้าหมายที่กำหนดของ Phase 1

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ลูกค้า ทั้งสิ้น 3 ยุทธศาสตร์โดยมีการกำหนด เป้าหมาย กิจกรรมผลักดันเป้าหมายให้สำเร็จ ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญในการเชื่อมโยงจาก แผนยุทธศาสตร์องค์กร สู่วisionยุทธศาสตร์ลูกค้า สู่วisionปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถนำยุทธศาสตร์ลูกค้าไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประสิทธิภาพและผลกระทบต่อองค์กรจนผลักดันให้องค์กรบรรลุตามตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้

แผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ลูกค้า 2565 – 2570 (Strategy Implementation)

แผนปฏิบัติการปี 2565 (ระยะเวลาดำเนินการ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการบูรณาการทางการตลาดและลูกค้า

(Developing Integrated Marketing and Customer Management Process)

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : (Lag Measurement) - แผนกลยุทธ์ทางการตลาดจัดทำแล้วเสร็จ 100% และ เริ่มดำเนินการ

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 1/1	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
ออกแบบ กระบวนการ ทางการตลาด ตาม ปัจจัยที่นำไปสู่ ความสำเร็จ (Critical Success Factors)	ศึกษาทบทวน กระบวนการเดิม พร้อมประเมิน ความเสี่ยง	■				
	วิเคราะห์ตัวแบบ และปัจจัยที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จ	■				
	ออกแบบ กระบวนการ ทางการตลาดที่ เหมาะสม	■	■			
	ฝึกอบรมทีมงาน การตลาดและ ประชาสัมพันธ์ เรื่องกระบวนการ ทางการตลาด รวมถึงผู้ที่ เกี่ยวข้องทั้งหมด (รวมถึงวันเริ่มใช้ ระบบ)		■			
	ตรวจติดตาม ภายในการใช้ กระบวนการ			■	■	■
	รายงานต่อ ผู้บริหาร			■	■	■

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 2./1	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
ออกแบบ กระบวนการลูกค้า และ มาตรฐานการ บริการ	ศึกษาทบทวน กระบวนการเดิม พร้อมประเมิน ความเสี่ยง	■				
	วิเคราะห์ตัวแบบ และปัจจัยที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จ	■				
	ออกแบบ กระบวนการ ทางการตลาดที่ เหมาะสม	■	■			
	ฝึกอบรมทีมงาน การตลาดและ ประชาสัมพันธ์ รวมถึงผู้ที่ เกี่ยวข้องทั้งหมด (รวมถึงวันเริ่มใช้ ระบบ)		■			
	ตรวจติดตาม ภายในการใช้ กระบวนการ และ Service Standard Audit			■	■	■
	รายงานต่อ ผู้บริหาร			■	■	■

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดเชิงบูรณาการ

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : (Lag Measurement) - แผนกลยุทธ์ทางการตลาดจัดทำแล้วเสร็จ 100% และ เริ่มดำเนินการ

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 1/2	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนาแผนกลยุทธ์ ทางการตลาด (Marketing Strategy)	ทบทวน สภาพแวดล้อม บริบท ผลลัพธ์ บริการในปัจจุบัน รวมถึง ตัวแบบ ธุรกิจ และผลการ ดำเนินธุรกิจ	■				
	วิเคราะห์เชิงกล ยุทธ์ ที่สอดคล้อง กับ ยุทธศาสตร์ องค์กร	■				
	จัดทำแผนกลยุทธ์ ทางการตลาด	■	■			
	นำเสนอแผนเพื่อ พิจารณาอนุมัติ ตามลำดับชั้น อำนาจอนุมัติ			■		
	สื่อสารแผนกลยุทธ์ ทางการตลาดให้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งหมด			■		
	ดำเนินการตามแผน ที่กำหนด			■	■	■
	ตรวจติดตาม ภายในการนำแผน ไปปฏิบัติ และ ประเมินผลสัมฤทธิ์			■	■	■

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 2./2	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนา และ ดำเนินการ Customer Relationship Management Strategy	ทบทวนแผนกลยุทธ์ทาง การตลาด	■				
	จัดทำ CRM Strategy รวมถึงออกแบบ กิจกรรม		■	■		
	สื่อสาร CRM Strategy ให้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย ทั้งหมด			■		
	ดำเนินการตาม แผนที่กำหนด			■	■	■
	ตรวจติดตาม ภายในการนำ แผนไปปฏิบัติ และ ประเมิน ผลสัมฤทธิ์			■	■	■

กิจกรรมหลักต้น	กิจกรรม	2565	2566
----------------	---------	------	------

เป้าหมาย 3./2	ดำเนินการ	ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนาและดำเนินการ Digital Marketing Strategy	ทบทวนแผนกลยุทธ์ทางการตลาด	■				
	จัดทำ Digital Marketing Strategy รวมถึงออกแบบกิจกรรม	■	■			
	สื่อสาร Digital Marketing ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และจัดหาผู้ดำเนินการด้าน Digital Marketing ภายนอก		■			
	ดำเนินการตามแผนที่กำหนด		■	■	■	■
	ตรวจติดตามภายในการนำแผนไปปฏิบัติและประเมินผลสัมฤทธิ์			■	■	■

กิจกรรมหลักต้น	กิจกรรมดำเนินการ	2565	2566
----------------	------------------	------	------

เป้าหมาย 4/2		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนาและดำเนินการ Marketing Communication Strategy	ทบทวนแผนกลยุทธ์ทางการตลาด	■				
	จัดทำ Marketing Communication Strategy รวมถึงออกแบบกิจกรรม	■	■			
	สื่อสาร Marketing Communication ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งหมด		■			
	ดำเนินการตามแผนที่กำหนด		■	■	■	■
	ตรวจติดตามภายใน การนำแผนไปปฏิบัติ และ ประเมินผลสัมฤทธิ์			■	■	■

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : (Lag Measurement) - ระบบ Customer Routing Design System เริ่มดำเนินการใน phase 1

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 1/3	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนารอบ แนวคิด (Conceptual Design) เพื่อการ วางกรอบ และ รายละเอียดของ ระบบนิเวศน์การ ในการสร้าง CRDS และจัดทำแผน จัดทำ Roadmap	จัดทำ Concept Design และวิจัย ตลาดเพื่อประเมิน ความต้องการของ ลูกค้า และผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียต่อ CRDS	■				
	ออกแบบ สถาปัตยกรรมเชิง โครงสร้าง และ ระบบนิเวศน์ สำหรับ CRDS ทั้ง ในมิติเทคโนโลยี และในมิติการ บริหารจัดการ	■	■			
	ออกแบบ Road map การพัฒนา CRDS		■			

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 2/3	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนา CRDS	กำหนด	■	■			

ภายใต้การกำกับ ของ Business Analyst (Web application)	Software Specification และ รายละเอียด ความต้องการ					
	จัดหา จัดจ้าง หน่วยงาน ภายนอกผู้รับจ้าง พัฒนาระบบ		■			
	ดำเนินการพัฒนา CRDS ซึ่งใช้ Business Analyst (Web Application) เป็นผู้กำกับ หน่วยงาน		■	■	■	■
	ทดสอบระบบ CDRS ทั้งแบบ Manual Test และ Software Test					■

กิจกรรมผลักดัน เป้าหมาย 3/3	กิจกรรม ดำเนินการ	2565				2566
		ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
ส่งเสริมการตลาด	จัดทำแผนการ	■			■	■

กิจกรรมส่งเสริมการใช้ CRDS	สื่อสาร การตลาดของ CRDS					
	จัดกิจกรรม ทางการตลาด และการ ส่งเสริม การตลาดเพื่อ เพิ่มจำนวนผู้ใช้ CRDS				■	■
	ร่วมกับ พันธมิตร เพื่อ ส่งเสริมการใช้ ระบบ CRDS				■	■

การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ลูกค้า

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการบูรณาการทางการตลาดและลูกค้า

(Developing Integrated Marketing and Customer Management Process)

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : (Lag Measurement) - แผนกลยุทธ์ทางการตลาดจัดทำแล้วเสร็จ 100% และ เริ่มดำเนินการ

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 1/1	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
ออกแบบกระบวนการ ทางการตลาด ตามปัจจัย ที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Critical Success Factors)	ศึกษาทบทวน กระบวนการเดิมพร้อม ประเมินความเสี่ยง	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	วิเคราะห์ตัวแบบและ ปัจจัยที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จ	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ออกแบบกระบวนการ ทางการตลาดที่เหมาะสม	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ฝึกอบรมทีมงาน การตลาดและ ประชาสัมพันธ์เรื่อง กระบวนการทาง การตลาดรวมถึงผู้ที่ เกี่ยวข้องทั้งหมด (รวมถึงวันเริ่มใช้ระบบ)	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ตรวจติดตามภายในการใช้กระบวนการ	ทุก 3 เดือน	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	รายงานต่อผู้บริหาร	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 2/1	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
--------------------------------	------------------	--------------	--------------

ออกแบบกระบวนการ ลูกค้า และมาตรฐาน การบริการ	ศึกษาทบทวน กระบวนการเดิม พร้อม ประเมินความเสี่ยง	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	วิเคราะห์ตัวแบบและ ปัจจัยที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จ	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ออกแบบกระบวนการ ทางการตลาดที่ เหมาะสม	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ฝึกอบรมทีมงาน การตลาดและ ประชาสัมพันธ์ รวมถึงผู้ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด (รวมถึงวันเริ่มใช้ระบบ)	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ตรวจติดตามภายในการ ใช้กระบวนการ และ Service Standard Audit	ทุก 3 เดือน	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	รายงานต่อผู้บริหาร	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดเชิงบูรณาการ

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : (Lag Measurement) - แผนกลยุทธ์ทางการตลาดจัดทำแล้วเสร็จ 100% และ เริ่มดำเนินการ

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 1/ 2	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
พัฒนาแผนกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy)	ทบทวนสภาพแวดล้อม บริบท ผลิตภัณฑ์ บริการ ในปัจจุบัน รวมถึง ตัว แบบธุรกิจ และผลการ ดำเนินธุรกิจ	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	วิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ที่ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์องค์กร	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	จัดทำแผนกลยุทธ์ทาง การตลาด	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	นำเสนอแผนเพื่อ พิจารณาอนุมัติตามลำดับ ชั้นอำนาจอนุมัติ	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	สื่อสารแผนกลยุทธ์ทาง การตลาดให้แก่ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ทั้งหมด	รายเดือน	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ดำเนินการตามแผนที่ กำหนด	รายปี	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ตรวจติดตามภายในการ นำแผนไปปฏิบัติ และ ประเมินผลสัมฤทธิ์	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 2 / 2	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
พัฒนา และดำเนินการ Customer	ทบทวนแผนกลยุทธ์ทาง การตลาด	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด

Relationship Management Strategy	จัดทำ CRM Strategy รวมถึงออกแบบกิจกรรม	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	สื่อสาร CRM Strategy ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ตรวจติดตามภายในการนำแผนไปปฏิบัติ และประเมินผลสัมฤทธิ์	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 3 / 2	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
พัฒนาและดำเนินการ Digital Marketing Strategy	ทบทวนแผนกลยุทธ์ทางการตลาด	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	จัดทำ Digital Marketing Strategy รวมถึงออกแบบกิจกรรม	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	สื่อสาร Digital Marketing ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และจัดหาผู้ดำเนินการด้าน Digital Marketing ภายนอก	รายเดือน	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ตรวจติดตามภายในการนำแผนไปปฏิบัติ และประเมินผลสัมฤทธิ์	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 4 / 2	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
พัฒนาและดำเนินการ Marketing Communication	ทบทวนแผนกลยุทธ์ทางการตลาด	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	จัดทำ Marketing	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด

Strategy	Communication Strategy รวมถึงออกแบบ กิจกรรม		การตลาด
	สื่อสาร Marketing Communication ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งหมด	รายเดือน	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ดำเนินการตามแผนที่ กำหนด	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ตรวจติดตามภายในการนำ แผนไปปฏิบัติ และ ประเมินผลสัมฤทธิ์	รายไตรมาส	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3

พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม Customer Routing Design System (CRDS) บนแนวคิดการสร้าง
Customer Data Platform

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : (Lag Measurement) - ระบบ Customer Routing Design System เริ่มดำเนินการใน phase 1

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 1 / 3	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
พัฒนากรอบแนวคิด (Conceptual Design) เพื่อการวางกรอบ และ รายละเอียดของระบบ นิเวศน์การในการสร้าง CRDS และจัดทำแผน จัดทำ Roadmap พัฒนากรอบแนวคิด (Conceptual Design) เพื่อการวางกรอบ และ รายละเอียดของระบบ นิเวศน์การในการสร้าง CRDS และจัดทำแผน จัดทำ Roadmap	จัดทำ Concept Design และวิจัยตลาด เพื่อประเมินความ ต้องการของลูกค้า และผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ CRDS	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ออกแบบ สถาปัตยกรรม เชิงโครงสร้าง และระบบ นิเวศน์สำหรับ CRDS ทั้ง ในมิติเทคโนโลยี และใน มิติการบริหารจัดการ	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ออกแบบ Road map การพัฒนา CRDS	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	จัดทำ Concept Design และวิจัยตลาด เพื่อประเมินความ ต้องการของลูกค้า และผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ CRDS	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
	ออกแบบ สถาปัตยกรรม เชิงโครงสร้าง และระบบ นิเวศน์สำหรับ CRDS ทั้ง ในมิติเทคโนโลยี และใน มิติการบริหารจัดการ	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด
กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 2 / 3	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
พัฒนา CRDS ภายใต้ การกำกับของ Business Analyst (Web	กำหนด Software Specification และ รายละเอียดความ	รายกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ การตลาด

application)	ต้องการ		
	จัดหา จัดจ้างหน่วยงานภายนอกผู้รับจ้างพัฒนาระบบ	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ดำเนินการพัฒนา CRDS ซึ่งใช้ Business Analyst (Web Application) เป็นผู้กำกับหน่วยงาน	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ทดสอบระบบ CDRS ทั้งแบบ Manual Test และ Software Test	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด

กิจกรรมหลักต้น เป้าหมาย 3 / 3	กิจกรรมดำเนินการ	รอบการติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
ส่งเสริมการตลาด กิจกรรมส่งเสริมการใช้ CRDS	จัดทำแผนการสื่อสารการตลาดของ CRDS	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	จัดกิจกรรมทางการตลาดและการส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ใช้ CRDS	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
	ร่วมกับพันธมิตร เพื่อส่งเสริมการใช้ระบบ CRDS	รายการกิจกรรม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด

ส่วนที่ 8

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ที่มาของรายได้ในปัจจุบัน และการตลาดที่จำนวนผู้ใช้บริการลดลง เนื่องจาก การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (COVID 19) ส่งผลต่อการประกอบกิจการ และการหารายได้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ กอปรกับ การเปลี่ยนแปลงที่เข้าสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 หรือ

ยุค 4.0 พบว่า อิทธิพลของดิจิทัล มีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ดังนั้น สิ่งที่ องค์กรสวน
 พุทธศาสตร์จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ในเชิงกลยุทธ์การตลาดและลูกค้า ควรดำเนินการ

1. การเปลี่ยนแปลงองค์กรสวนพุทธศาสตร์เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล (Digital Transformation) ในมิติของการตลาดและลูกค้าคือ
 - การใช้วิธีการตลาดแบบดิจิทัล และการวางแผนการตลาดแบบดิจิทัล (Digital Marketing Strategy)
 - กิจกรรม และการหารายได้โดยอาศัยแพลตฟอร์มดิจิทัล ที่บูรณาการกันทั้งหมด โดยบูรณาการในระบบ CDRS ที่อยู่ในแผนดำเนินการ และบูรณาการกับ กิจกรรมทางดิจิทัลหรือออนไลน์ อาทิ E-commerce, E-learning เป็นต้น
 - เนื่องจาก องค์กรสวนพุทธศาสตร์มีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมแก่ ธุรกิจดิจิทัลประเภท เกมส์ สามารถดำเนินการจัดกิจกรรม หารายได้ร่วมกับ เกมส์หรือบริษัทเกมส์ต่างๆ ซึ่งควรเป็นแผนในการดำเนินการเชิงกลยุทธ์
2. องค์กรสวนพุทธศาสตร์ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตราสินค้า (Brand Strategy) เพื่อสร้างการรับรู้ถึงตำแหน่งทางการตลาดที่ชัดเจนขึ้น ขององค์กร
3. องค์กรสวนพุทธศาสตร์ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับกลุ่มเป้าหมายด้านสุขภาพ (Health and Wellness Strategy) เพื่อส่งเสริมและสร้างรายได้จากกลุ่มคนรักสุขภาพ เป็นต้น